ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
Strategic Studies Center, National Defence Studies Institute

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ SSC Journal

วุฒสาร

16th year 3rd Issue (April–June 2026)
ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 (เมษายน-มิถุนายน 2569)

4 จุดยืนเชิงยุทธศาสตร์ของอินโดนีเซียต่อบริบทของมหาอำนาจ

5 บทบาทของปากีสถานในฐานะตัวกลางสหรัฐฯ-อิหร่าน

6 จากทะเลติมอร์สู่ข้อพิพาทอ่าวไทย: บทวิเคราะห์จากคดีติมอร์-เลสเตสู่การแก้ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในอ่าวไทย

บทนำ

*จาก*การเปลี่ยนแปลงของโลกที่ได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัฒน์ ส่งผลให้พลวัตของภัยคุกคามทั้งแบบดั้งเดิม (Traditional Threats : TTs) และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threats : NTTs) มีความซับซ้อนและหลากหลายมากยิ่งขึ้น อาทิ ปัญหาการก่อการร้าย ยาเสพติด การค้ามนุษย์ การแพร่ระบาดของโรค ภัยคุกคามด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนภัยพิบัติธรรมชาติ ซึ่งภัยคุกคามเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมือง และการทหาร นอกจากนั้น ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศยังได้เชื่อมโยงโลกไว้ด้วยกันอย่างใกล้ชิด จนทำให้เส้นแบ่งพรมแดนของรัฐมีความเลือนรางมากขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศหนึ่งสามารถส่งผลกระทบข้ามพรมแดนไปยังประเทศอื่นได้อย่างรวดเร็วจนกลายเป็นปัญหาร่วมของประชาคมโลก ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ แต่จำเป็นต้องปรับตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับความท้าทายรูปแบบใหม่ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อพลังอำนาจของชาติและความมั่นคงของประเทศในระยะยาว

*ศูนย์*ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (ศศย.สปท.) เป็นหน่วยงานของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีหน้าที่ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้รับทราบ อันจะเป็นประโยชน์ต่อกองทัพและประเทศชาติโดยรวมในการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบได้

*ศูนย์*ศึกษายุทธศาสตร์ฯ ประกอบด้วยหน่วยขึ้นตรงระดับกอง แบ่งเป็น 4 กอง คือ กองสนับสนุน กองแผนและโครงการ กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง กองภูมิภาคศึกษา ทำหน้าที่ในการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน ดำเนินการ และกำกับดูแลงานด้านการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ความมั่นคงในด้านสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมืองและการทหาร ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ตลอดจนจัดการประชุมด้านความมั่นคง รวบรวมข้อมูล และจัดทำเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดการอบรมเพื่อผลิตบุคลากรด้านความมั่นคงและยุทธศาสตร์ให้กับกระทรวงกลาโหมและกระทรวงต่าง ๆ

*สำหรับ*จุลสารศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ (SSC Journal) เป็นผลงานของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ ที่ได้รวบรวมสถานการณ์ทางความมั่นคงต่าง ๆ รวมทั้งบทวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นทิศทางความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความมั่นคงของชาติ อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการติดตามและประเมินผลสถานการณ์ความมั่นคงต่อไป ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 SSC Focus & Track II Monitor ส่วนที่ 2 สถานการณ์ความมั่นคงที่สำคัญ และส่วนที่ 3 การปฏิบัติงานที่สำคัญของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ

*สุดท้าย*คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทุกท่านที่ติดตามผลงานของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ ซึ่งคณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จุลสารฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และหากมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ท่านสามารถให้ข้อเสนอแนะมาได้ที่ admin_info@sscthailand.org หรือ www.sscthailand.org

กองบรรณาธิการ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data
จุลสารศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
(Strategic Studies Center Journal)
พิมพ์ครั้งที่ 1 – กรุงเทพฯ จำนวน 400 เล่ม
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2569
24 หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.การพิมพ์ พ.ศ.2537
© ลิขสิทธิ์ภาษาไทยเป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

จัดพิมพ์โดย
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงรัชดาภิเษก เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0 2275 5715 เว็บไซต์ www.sscthailand.org

ผู้อำนวยการ	: พล.อ.ต.ไชยา	ออกแดง
รองผู้อำนวยการ	: น.อ.สาดิศย์	พริ้งประยูร
	: น.อ.ปัญญา	ศรีสิงห์
กองอำนวยการ	: พ.อ.อนุพนธ์	นาคสุทธิ์
	: น.อ.ธีรพล	วุฒิทวีพัฒน์
	: พ.อ.หญิง สุนิสา	ธิปัตย์
	: น.ท.หญิง ภัสวรรณ	ศรีธนวิบุญชัย ร.น.
	: น.ท.หญิง จิตราภรณ์	จิตรธร ร.น.
	: ร.อ.หญิง ภิรัญชญา	อุไรรัตน์
	: ร.ท.หญิง ปาณิสรา	เทียนอ่อน ร.น.
	: น.ส.กาญจนา	เพิ่มพูน
ศิลปกรรม	: ส.อ.จิรายุ	กลัดบุบผา
	: น.ส.อุไรวรรณ	สุสัมฤทธิ์
	: น.ส.สุเมตตา	สาราช
	: นายภาสพงษ์	อุทัยแสง

สารบัญ Contents

หน้า

บทนำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 SSC Focus & Track II Monitor

1. จุดยืนเชิงยุทธศาสตร์ของอินโดนีเซียต่อบริบทของมหาอำนาจ 4
2. บทบาทของปากีสถานในฐานะตัวกลางสหรัฐฯ-อิหร่าน 5
3. จากทะเลติมอร์สู่ข้อพิพาทอ่าวไทย: บทวิเคราะห์จากคดีติมอร์-เลสเต สู่การแก้ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในอ่าวไทย 6

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ความมั่นคงที่สำคัญ

สถานการณ์ระดับโลก

1. สหรัฐอเมริกา 8
2. รัสเซีย 9
3. ตะวันออกกลาง-เอเชียใต้ 11
   - 3.1 ตะวันออกกลาง 11
   - 3.2 เอเชียใต้ 11
4. ออสเตรเลีย 13
5. เอเชียตะวันออก 14

สถานการณ์ระดับภูมิภาค

1. จีน 16
2. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 17
   - 2.1 กัมพูชา 17
   - 2.2 เมียนมา 17
   - 2.3 อินโดนีเซีย 18
   - 2.4 มาเลเซีย 19
   - 2.5 เวียดนาม 20
   - 2.6 ฟิลิปปินส์ 20

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติงานที่สำคัญของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ

1. การประชุมประจำปีทางวิชาการเครือข่ายหน่วยงานด้านความมั่นคงแห่งอาเซียน เรื่อง “การทำแผนที่เครือข่ายอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ: การเสริมสร้างพลังร่วมระดับภูมิภาคและความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทาน และการประชุมหารืออย่างไม่เป็นทางการ เรื่อง “การเสริมสร้างความไว้วางใจเชิงยุทธศาสตร์และความเป็นหุ้นส่วนที่มีความยืดหยุ่นในภูมิภาค” 22
2. การอบรมโครงการการพัฒนาผู้นำทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงสำหรับผู้บริหารระดับสูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ในหัวข้อ “การป้องกันประเทศและความยืดหยุ่นเชิงยุทธศาสตร์ในยุคแห่งความไม่แน่นอน” 23

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศ

SSC Focus ฉบับที่ 4/69

จุดยืนเชิงยุทธศาสตร์ของอินโดนีเซียต่อบริบทของมหาอำนาจ

ตามธรรมเนียมแล้ว อินโดนีเซียยึดมั่นในหลักการดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบ “อิสระและกระตือรือร้น” (Free and Active) และมุ่งรักษาอิสระทางยุทธศาสตร์ของประเทศมาโดยตลอด ควบคู่กับการแสดงบทบาทเชิงรุกในเวทีระหว่างประเทศ และรักษาสมดุล กับมหาอำนาจ ท่ามกลางการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นในอินโด-แปซิฟิก อย่างไรก็ตาม การขึ้นดำรงตำแหน่งของปราโบโว ซูเบียนโต ก่อให้เกิดคำถามสำคัญว่า อินโดนีเซียกำลังก้าวสู่ “ยุคใหม่” ของนโยบายต่างประเทศเชิงรุกและทะเยอทะยานมากขึ้นหรือไม่ เมื่อเทียบกับยุคของโจโก วิโดโด ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและการทูตเชิงปฏิบัตินิยมและดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบปฏิบัตินิยมเป็นหลัก อินโดนีเซียจะบริหารความสัมพันธ์กับมหาอำนาจอย่างไร โดยที่ยังต้องรักษาอิสระทางยุทธศาสตร์และพยายามในการยกระดับอินโดนีเซียเป็น “มหาอำนาจระดับภูมิภาค”

“อัตลักษณ์” รัฐทางทะเล

หากพิจารณาจากฐานทางความคิดที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของอินโดนีเซีย พบว่า แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นรัฐหมู่เกาะและอัตลักษณ์ทางทะเลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินนโยบายของประเทศ โดยแนวคิด “Wawasan Nusantara” หรือ “มุมมองรัฐหมู่เกาะ” มองว่าทะเลไม่ใช่พื้นที่แบ่งแยกหมู่เกาะ หากแต่เป็นพื้นที่เชื่อมโยงอธิปไตย เศรษฐกิจ และความมั่นคงของชาติ แนวคิดดังกล่าว จึงกลายเป็นรากฐานของอัตลักษณ์ทางทะเลของอินโดนีเซีย และ ต่อยอดสู่ยุทธศาสตร์ศูนย์กลางการเดินเรือสากล (Global Maritime Fulcrum : GMF) ภายใต้บริบทการแข่งขันระหว่างจีนและสหรัฐฯ อินโดนีเซียจึงพยายามใช้แนวทาง “อิสระและกระตือรือร้น” ควบคู่กับยุทธศาสตร์ศูนย์กลางการเดินเรือสากล (GMF) และการทูต ทางทะเล เพื่อรักษาอิสระเชิงยุทธศาสตร์ และยกระดับบทบาทในฐานะ “รัฐทางทะเลยุทธศาสตร์” และ “มหาอำนาจระดับภูมิภาค” ในอินโด-แปซิฟิก ผ่านการรักษาดุลมหาอำนาจและบทบาทนำในอาเซียน

รากฐานเชิงยุทธศาสตร์ของอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียยึดหลักนโยบายต่างประเทศแบบ “อิสระและกระตือรือร้น” มาอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้เป็นเพียงแนวทางทางการทูตเพื่อหลีกเลี่ยงการเลือกข้างระหว่างมหาอำนาจเท่านั้น หากแต่สะท้อนรากฐานทางความคิดและวัฒนธรรมเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐที่มีพื้นฐานจากอุดมการณ์ปัญจศีล และรัฐธรรมนูญปี 1945 และแนวคิดด้านความมั่นคงของรัฐ ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาเสถียรภาพภายในประเทศควบคู่กับการธำรงอิสระทางยุทธศาสตร์จากแรงกดดันของมหาอำนาจภายนอก ภายใต้การแข่งขันระหว่างจีน และสหรัฐฯ อินโดนีเซียจึงพยายามรักษาอิสระเชิงยุทธศาสตร์ ผ่านการวางสมดุลความสัมพันธ์กับหลายขั้วอำนาจร่วมมือกับทุกฝ่ายตามผลประโยชน์แห่งชาติ และหลีกเลี่ยงการผูกพันกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างถาวร

อินโดนีเซียกับยุทธศาสตร์ทางทะเลในอินโด-แปซิฟิก

1. ภายใต้ยุคโจโกวีฯ อินโดนีเซียผลักดันยุทธศาสตร์ศูนย์กลาง การเดินเรือสากล เพื่อยกระดับประเทศสู่ “รัฐทางทะเลยุทธศาสตร์” ในอินโด-แปซิฟิก พร้อมใช้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับจีนเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง ขณะที่ยังคงรักษาสมดุลเชิงยุทธศาสตร์ในประเด็นทะเลจีนใต้และหมู่เกาะนาทูนา

2. การรักษาสมดุลผ่านความร่วมมือกับสหรัฐฯ แม้อินโดนีเซียจะใกล้ชิดกับจีนในมิติด้านเศรษฐกิจแต่ยังคงรักษาความร่วมมือ ด้านความมั่นคงกับสหรัฐฯ ผ่านการฝึกร่วมและความร่วมมือ ด้านความมั่นคงทางทะเลเพื่อรักษาความยืดหยุ่นเชิงยุทธศาสตร์และรักษาสมดุลอำนาจในภูมิภาค

3. อินโดนีเซียใช้การทูตทางทะเลเป็นเครื่องมือวางบทบาทในฐานะ “ผู้รักษาเสถียรภาพทางทะเล” ของภูมิภาค ผ่านการผลักดันความมั่นคงทางทะเล การต่อต้านประมงผิดกฎหมาย และการรักษาเสรีภาพในการเดินเรือในพื้นที่ยุทธศาสตร์

แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนว่า อินโดนีเซียกาลังพยายามยกระดับบทบาทจาก “ผู้นำอาเซียน” สู่การเป็นรัฐขนาดกลางที่มีบทบาทเชิงยุทธศาสตร์มากขึ้นในอินโด-แปซิฟิก ผ่านการรักษาสมดุลมหาอำนาจ การขยายบทบาททางทะเล และการดำเนินนโยบายต่างประเทศเชิงรุกโดยไม่ผูกพันกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างถาวร

อินโดนีเซียภายใต้ยุคปราโบโวฯ

ภายใต้การนำของปราโบโวฯ อินโดนีเซียมีแนวโน้มขยายบทบาทเชิงรุกในเวทีโลกมากขึ้น ท่ามกลางการแข่งขันระหว่างจีนกับสหรัฐฯ โดยสหรัฐฯ พยายามกระชับความร่วมมือกับอินโดนีเซีย ทั้งด้านเศรษฐกิจความมั่นคงการฝึกร่วมทางทหาร และห่วงโซ่อุปทานแร่สาคัญ เนื่องจากมองว่าอินโดนีเซียเป็น “รัฐยุทธศาสตร์สำคัญ” ของอินโด-แปซิฟิก และเป็น “รัฐแกนกลาง” ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความร่วมมือดังกล่าว จึงไม่เพียงสะท้อนการแข่งขัน เชิงยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ เท่านั้น แต่ยังเป็นความพยายามของสหรัฐฯ ในการลดการพึ่งพาจีนของอินโดนีเซีย และขยายอิทธิพลของตนในภูมิภาคผ่านความร่วมมือกับอินโดนีเซียมากขึ้น

บทวิเคราะห์

ภายใต้การนำของปราโบโวฯ อินโดนีเซียมีแนวโน้มดำเนินนโยบายต่างประเทศเชิงรุกมากขึ้น โดยพยายามรักษาความสัมพันธ์กับทุกขั้วอานาจควบคู่กัน ทั้งจีน และสหรัฐฯ รวมถึงขยายความสัมพันธ์ กับกลุ่มประเทศโลกใต้ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและลดการพึ่งพามหาอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง สะท้อนว่า อินโดนีเซียให้ความสำคัญ กับบทบาทในเวทีโลก และความร่วมมือแบบพหุภาคีนอกกรอบอาเซียนมากขึ้น แม้อินโดนีเซียจะขยายบทบาทในเวทีโลกมากขึ้น แต่อาเซียนยังคงเป็นเวทีสำคัญที่ช่วยให้อินโดนีเซียสร้างอิทธิพลและเพิ่มอำนาจต่อรองในเวทีระหว่างประเทศขณะเดียวกัน อินโดนีเซียก็ยังมีบทบาทสำคัญในการประคับประคองความเป็นเอกภาพและสมดุลของอาเซียนท่ามกลางข้อจำกัดในการรับมือความท้าทายความมั่นคงที่ซับซ้อน เช่น เมียนมาและทะเลจีนใต้

แม้อินโดนีเซียจะขยายบทบาทในระดับภูมิภาคและเวทีโลกมากขึ้น แต่กองทัพอินโดนีเซียยังคงมุ่งเน้นการปกป้องอธิปไตยและเสถียรภาพภายในประเทศ มากกว่าการดำเนินนโยบายเชิงผเชิญหน้าทางทหาร ขณะเดียวกัน การยกระดับความร่วมมือด้านความมั่นคงกับสหรัฐฯ ก็สะท้อนบทบาทของอินโดนีเซียในฐานะรัฐสำคัญต่อการรักษาสมดุลอำนาจในอินโด-แปซิฟิก ท่ามกลางการขยายอิทธิพลของจีน แนวโน้มดังกล่าวอาจสะท้อนความพยายามของอินโดนีเซียในการยกระดับบทบาทจาก“ผู้นำอาเซียน”สู่การเป็นแกนนำของกลุ่มประเทศขนาดกลางในภูมิภาค บทสรุปนโยบายต่างประเทศของอินโดนีเซีย คือ “รุกมากขึ้นแต่ไม่เลือกข้าง” โดยมุ่งรักษาสมดุลเชิงยุทธศาสตร์ผ่านแนวทางการรักษาสมดุลโดยไม่เป็นพันธมิตร (Balance without Alliance) และหากการแข่งขันระหว่างจีนและสหรัฐฯ ตึงเครียดมากขึ้น ต้นทุนในการรักษาสมดุลของอินโดนีเซียก็อาจสูงขึ้นตามไปด้วย และอาจกลายเป็นบททดสอบสำคัญต่อแนวนโยบายไม่เลือกข้างของอินโดนีเซียในระยะยาว

นัยสำคัญต่อความมั่นคงของไทยและกองทัพ

ในบริบทที่อินโดนีเซียมีความเป็นชาตินิยมและการขยายบทบาทมากขึ้นภายใต้การนำของปราโบโวอาจส่งผลต่อดุลอำนาจในภูมิภาค โดยเฉพาะการเร่งพัฒนาขีดความสามารถทางทหาร การขยายความร่วมมือด้านกลาโหมและการฝึกร่วมกับหลายประเทศ รวมถึงการผลักดันความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในอินโด-แปซิฟิก ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามในการรักษาสมดุลเชิงยุทธศาสตร์และลดการพึ่งพามหาอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แนวโน้มดังกล่าวอาจทำให้อินโดนีเซียมีอิทธิพลต่อความร่วมมือด้านความมั่นคงของอาเซียนมากขึ้น ซึ่งอาจกระทบต่อบทบาทนำและอำนาจต่อรองของไทยในภูมิภาค โดยเฉพาะประเด็นความมั่นคงทางทะเลและความร่วมมือด้านกลาโหม ดังนั้น ไทยและกองทัพจึงจำเป็นต้องรักษาสมดุลความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ควบคู่กับการเสริมบทบาทเชิงรุกผ่านกรอบความร่วมมือของอาเซียน เพื่อรักษาผลประโยชน์และบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ของไทยในภูมิภาค

ข้อเสนอแนะต่อไทย

1. เสริมความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์กับอินโดนีเซีย ไทยควรผลักดันความร่วมมือในสาขาที่ทั้งสองประเทศสามารถเกื้อหนุนกันได้ เช่น อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ความร่วมมือด้านกลาโหม การแพทย์ และการท่องเที่ยว ผ่านการลงทุนร่วม การเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน เพื่อสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและลดการแข่งขันเชิงอิทธิพลภายในอาเซียน

2. ยกระดับบทบาทไทยสู่ผู้เชื่อมโยงความมั่นคงของภูมิภาค ไทยควรใช้ความร่วมมือด้านความมั่นคงและการฝึกร่วมพหุภาคี เพื่อเสริมบทบาทในฐานะผู้เชื่อมโยงความมั่นคงทางทะเลในอินโด-แปซิฟิก โดยมุ่งเน้นภัยคุกคามข้ามพรมแดนและการรักษาสมดุลระหว่างมหาอำนาจอย่างยืดหยุ่น

บทบาทของปากีสถานในฐานะตัวกลางระหว่างสหรัฐฯ กับอิหร่าน

ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และอิหร่านถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเมืองและความมั่นคงของภูมิภาคตะวันออกกลาง รวมถึงส่งผลให้หลายประเทศในภูมิภาคต้องเผชิญแรงกดดันทั้งทางเศรษฐกิจและความมั่นคง Stimson Center หน่วยงานคลังสมองชั้นนำของสหรัฐฯ ได้วิเคราะห์บทบาทของปากีสถานในฐานะ “ตัวกลาง” หรือ “ผู้ไกล่เกลี่ย” ระหว่างสหรัฐฯ กับอิหร่าน โดยปากีสถานได้อาศัยความสัมพันธ์ทางการทูตและยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับทั้งสองฝ่าย รวมถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นกับซาอุดีอาระเบีย

ความพยายามของปากีสถานในการทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยระหว่างสหรัฐฯ กับอิหร่านสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการรักษาเสถียรภาพของภูมิภาค เพื่อป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งลุกลามจนกระทบต่อผลประโยชน์ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และการเมืองภายในประเทศของตนเอง อย่างไรก็ตาม แม้ปากีสถานจะมีศักยภาพในการทำหน้าที่เป็นตัวกลาง แต่ก็ต้องเผชิญข้อจำกัดหลายประการ ทั้งแรงกดดันจากมหาอำนาจ ความขัดแย้งภายในประเทศ และความซับซ้อนของโครงสร้างอำนาจในอิหร่าน

วิเคราะห์แรงจูงใจของปากีสถานในการเป็นตัวกลาง

ในช่วงที่ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ กับอิหร่านทวีความรุนแรง ปากีสถานได้แสดงบทบาทเชิงรุกทางการทูตผ่านการเป็นผู้ส่งสารและสนับสนุนการเจรจาระหว่างทั้งสองประเทศ โดยร่วมมือกับอียิปต์และตุรกีในการผลักดันให้เกิดการกลับเข้าสู่โต๊ะเจรจาอีกครั้ง รัฐบาลปากีสถานถึงขั้นเสนอให้อิสลามาบัดเป็นสถานที่สำหรับการเจรจาสันติภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปากีสถานตระหนักถึงผลกระทบโดยตรงที่อาจเกิดขึ้นหากภูมิภาคเข้าสู่ภาวะสงครามระยะยาว

แรงจูงใจแรกของปากีสถานมาจาก 2 ปัจจัย คือ “ความมั่นคงแห่งชาติและแรงกดดันทางการเมืองภายในประเทศ” ปัจจัยที่ 1) ความมั่นคงแห่งชาติ เนื่องจากปากีสถานมีพรมแดนติดกับอิหร่าน และกำลังเผชิญปัญหาความไม่สงบในจังหวัดบาลูจิสถานอยู่แล้ว หากอำนาจรัฐของอิหร่านในจังหวัดซิสถาน-บาลูจิสถานอ่อนแอลง อาจส่งผลให้กลุ่มติดอาวุธและความรุนแรงข้ามพรมแดนลุกลามเข้าสู่ปากีสถานได้ นอกจากนี้ ปากีสถานยังต้องรับมือกับความตึงเครียดกับอินเดียทางตะวันออก และปัญหาความมั่นคงจากอัฟกานิสถานภายใต้การปกครองของตาลีบันทางตะวันตก จึงไม่ต้องการเปิด “แนววิกฤต” เพิ่มเติมบริเวณชายแดนอิหร่าน

ปัจจัยที่ 2) แรงกดดันทางการเมืองภายในประเทศ เนื่องจากประชากรประมาณ 20% ของปากีสถานเป็นชาวมุสลิมชีอะห์ ซึ่งมีความผูกพันทางศาสนาและอารมณ์กับอิหร่าน การสังหารผู้นำสูงสุดของอิหร่านส่งผลให้เกิดการประท้วงและความรุนแรงในหลายพื้นที่ของปากีสถาน ดังนั้น รัฐบาลปากีสถานจึงมีความจำเป็นต้องลดความตึงเครียดระหว่างสหรัฐฯ กับอิหร่าน เพื่อป้องกันไม่ให้สถานการณ์ภายในประเทศลุกลาม

แรงจูงใจที่ 2 คือ “ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ” ปากีสถานพยายามฟื้นฟูความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ โดยเฉพาะหลังประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์กลับมาดำรงตำแหน่งอีกครั้ง ความร่วมมือด้านต่อต้านการก่อการร้าย การลงทุนด้านแร่ธาตุสำคัญ และการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ ทำให้ปากีสถานต้องการรักษาความสัมพันธ์อันดีกับวอชิงตัน ขณะเดียวกัน ปากีสถานก็ยังคงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นพันธมิตรทางยุทธศาสตร์และแหล่งสนับสนุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

วิเคราะห์ข้อจำกัดของปากีสถานในการทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ย

แม้ปากีสถานจะมีบทบาทสำคัญทางการทูต แต่การทำหน้าที่เป็นตัวกลางกลับเผชิญข้อจำกัดหลายประการ ประการที่ 1 คือ “ความไม่สมดุลของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ” ปากีสถานจำเป็นต้องรักษาความสัมพันธ์กับทั้งสหรัฐฯ อิหร่าน และซาอุดีอาระเบียพร้อมกัน ซึ่งเป็นเรื่องยาก เนื่องจากทั้ง 3 ฝ่ายมีผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกัน หากปากีสถานเอนเอียงไปทางฝ่ายใดมากเกินไป อาจกระทบต่อผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของตนเอง

ประการที่ 2 คือ “ข้อจำกัดในการเข้าถึงศูนย์อำนาจที่แท้จริงของอิหร่าน” แม้ปากีสถานจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลพลเรือนของอิหร่าน แต่กลับไม่สามารถสื่อสารโดยตรงกับกองกำลังพิทักษ์การปฏิวัติอิสลาม (IRGC) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกลุ่มดังกล่าวถูกมองว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงและการทหารของอิหร่าน โดยเฉพาะหลังการสังหารผู้นำสูงสุดของประเทศ

ประการที่ 3 คือ “แรงกดดันจากพันธมิตรในภูมิภาค” โดยเฉพาะซาอุดีอาระเบีย ซึ่งมีข้อตกลงความร่วมมือด้านความมั่นคงกับปากีสถาน หากอิหร่านโจมตีซาอุดีอาระเบียอีกครั้ง ซาอุดีอาระเบียย่อมคาดหวังให้ปากีสถานช่วยป้องกันประเทศตามข้อตกลงความมั่นคง ซึ่งจะทำให้บทบาทความเป็นกลางของปากีสถานสิ้นสุดลงทันที

นอกจากนี้ ปากีสถานยังต้องเผชิญข้อจำกัดด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจและอำนาจระหว่างประเทศ ทำให้ไม่สามารถดำเนินบทบาททางการทูตได้อย่างอิสระเต็มที่ จึงต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากจีน ดังจะเห็นได้จากแถลงการณ์ร่วมระหว่างจีนและปากีสถานที่เสนอแผนสันติภาพ 5 ข้อเพื่อยุติความขัดแย้งกับอิหร่าน

บทสรุปและข้อเสนอแนะต่อไทย

ความพยายามของปากีสถานในการแสดงบทบาทสำคัญในฐานะตัวกลางระหว่างสหรัฐฯ กับอิหร่าน ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งที่ซับซ้อนและเปราะบางนี้ สะท้อนถึงความพยายามในการปกป้องผลประโยชน์ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และเสถียรภาพภายในของปากีสถาน ผ่านการรักษาสมดุลความสัมพันธ์กับทั้งสหรัฐฯ อิหร่าน และซาอุดีอาระเบีย อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดทางภูมิรัฐศาสตร์ ความขัดแย้งภายในประเทศ และแรงกดดันจากพันธมิตรต่าง ๆ ทำให้บทบาทการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยของปากีสถานเต็มไปด้วยความท้าทาย หากสถานการณ์ความขัดแย้งกลับมารุนแรงอีกครั้ง ปากีสถานอาจไม่สามารถรักษาความเป็นกลางได้ต่อไป

ในส่วนของไทย กรณีของปากีสถานสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างสมดุล รอบคอบ และยืดหยุ่นในโลกที่เต็มไปด้วยการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ ประเทศขนาดกลางจำเป็นต้องรักษาความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย พร้อมทั้งเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและความมั่นคงที่อาจเกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจในระดับโลก ซึ่งไทยควรดำเนินนโยบายดังต่อไปนี้

1. ไทยควรรักษาจุดยืนทางการทูตแบบสมดุลและเป็นกลาง โดยสนับสนุนการเจรจาผ่านกรอบขององค์การสหประชาชาติและความร่วมมือพหุภาคี เพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าไปมีส่วนร่วมในความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ

2. ไทยควรสร้างสมดุลความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจ โดยเฉพาะในยุคที่การแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ และจีนทวีความเข้มข้น ไทยจำเป็นต้องดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างรอบคอบ เพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและลดความเสี่ยงจากแรงกดดันระหว่างประเทศ

3. ไทยควรเสริมบทบาททางการทูตในระดับภูมิภาคผ่านอาเซียน เพื่อสนับสนุนเสถียรภาพและความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศผ่านการใช้กลไกพหุภาคี เช่น การทูตระดับผู้เชี่ยวชาญ (Track-2 Diplomacy) และ กลไกสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน (Confidence-building Mechanisms) ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพของไทยในการทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานความมั่นคงระดับภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

และสุดท้าย ไทยควรลงทุนพัฒนาขีดความสามารถด้านการทูตเชิงป้องกันผ่านการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านความมั่นคง การพัฒนาสถาบันวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ และการส่งเสริมบทบาทของการทูตกลาโหมในระดับภูมิภาค เพื่อสร้างช่องทางการสื่อสารทางการเมืองที่ไม่เป็นทางการและการประสานงานด้านข่าวกรองระหว่างประเทศ

Track II Monitor ฉบับที่ 5/69

จากทะเลติมอร์สู่ข้อพิพาทอ่าวไทย: บทวิเคราะห์จากคดีติมอร์-เลสเต สู่การแก้ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในอ่าวไทย

หลังจากไทยประกาศยกเลิก MOU 2544 กัมพูชาจึงประกาศใช้กลไก “การประนอมภาคบังคับ” (Compulsory Conciliation) ภายใต้ UNCLOS เพื่อจัดการข้อพิพาทพื้นที่ทับซ้อนในอ่าวไทย ซึ่งจะถือเป็นกรณีที่ 2 ของโลกต่อจากกรณีการประนอมภาคบังคับทะเลติมอร์ แม้กลไกนี้จะเป็นเพียงเวทีทางการทูตที่ให้ข้อเสนอแนะโดยไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย แต่ก็มีความยืดหยุ่นในการจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งท้ายที่สุดแล้ว ทางออกอาจไม่ได้อยู่ที่ข้อกฎหมาย แต่อยู่ที่ “เจตจำนงทางการเมือง” ของทั้งสองประเทศ

วันที่ 5 พฤษภาคม 2569 ประเทศไทยได้ประกาศยกเลิกบันทึกความเข้าใจ พ.ศ. 2544 (MOU 2544) เรื่องพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลในอ่าวไทยที่มีมายาวนาน ทำให้นายปรัก สุคน รมว.กต.กัมพูชาออกมาตอบโต้ว่ากัมพูชาไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากต้องใช้กลไก “การประนอมภาคบังคับ” ตามอนุสัญญาฯ UNCLOS ทั้งนี้ กัมพูชาเพิ่งให้สัตยาบันรับรอง UNCLOS เป็นชาติสุดท้ายในอาเซียน เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2569 ที่ผ่านมา ทำให้ทั้งสองประเทศสามารถใช้สิทธิตามข้อ 298 ขอยกเว้นข้อพิพาทเรื่องการกำหนดขอบเขตของทะเลอาณาเขต เขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีป ตามข้อ 15, 74 และ 83 รวมถึงเรื่องอ่าวประวัติศาสตร์หรือสิทธิทางประวัติศาสตร์ ออกจากกลไกระงับข้อพิพาทตามภาค 15 ได้ เงื่อนไขดังกล่าว ทำให้กัมพูชาเหลือเพียงช่องทางเดียวที่จะดึงบุคคลที่สามเข้ามาช่วยยุติปัญหาที่ยืดเยื้อกับไทย คือการเดินหน้าเข้าสู่ “กระบวนการประนอมภาคบังคับ” ภายใต้ภาค 15 ของอนุสัญญาฯ

บทความนี้จึงจะขอนำเสนอข้อสังเกตเบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่กัมพูชาจะยกการประนอมภาคบังคับมาใช้กับไทย โดยพิจารณาจากบรรทัดฐานการประนอมระหว่างติมอร์-เลสเตกับออสเตรเลีย เรื่องการกำหนดเขตแดนทางทะเลและการพัฒนาร่วมกันในทะเลติมอร์ ซึ่งเป็นตัวอย่างการประนอมภาคบังคับภายใต้ UNCLOS เพียงกรณีเดียวในปัจจุบัน

การอ้างสิทธิทับซ้อนในอ่าวไทยและ MOU 2544

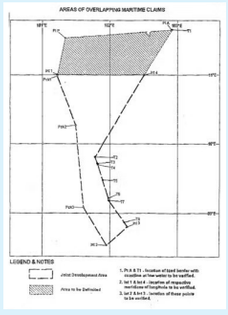
พื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน (OCA) ในอ่าวไทย มีจุดเริ่มต้นจากการที่กัมพูชาและไทยต่างอ้างสิทธิเหนือไหล่ทวีปในปี 1972 และ 1973 ตามลำดับ โดยอาศัยอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีปปี 1958 เพื่อยืนยันอำนาจควบคุมเหนือทรัพยากรใต้พื้นทะเล สาเหตุของความทับซ้อนนี้มาจากทั้งสภาพภูมิศาสตร์และการตีความกฎหมายระหว่างประเทศ ที่ว่าด้วยการกำหนดเขตแดนทางทะเลแตกต่างกัน เนื่องจากอ่าวไทยเป็นทะเลกึ่งปิดมีภูมิศาสตร์ชายฝั่งซับซ้อนและประกอบด้วยภูมิประเทศนอกชายฝั่งจำนวนมาก ทั้งสองฝ่ายจึงใช้แนวทางอ้างสิทธิทางทะเลที่แตกต่างกัน รวมถึงการตีความสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ปี 1907 ที่ต่างกันในเรื่องจุดสิ้นสุดพรมแดนทางบก, สิทธิในการมีเขตทางทะเลของเกาะต่าง ๆ เช่น เกาะกูด และวิธีการใช้จุดฐานบนเกาะเพื่อลากเส้นมัธยะ (Equidistance lines) การเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหานี้จึงเริ่มขึ้นในทศวรรษที่ 1990 จนนำไปสู่การจัดทำ MOU 2544 เพื่อตกลง ‘เกี่ยวกับพื้นฐานที่ต่างฝ่ายต่างยอมรับได้เพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรไฮโดรคาร์บอนในพื้นที่ OCA ร่วมกันให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้’

โดยสาระสำคัญ MOU 2544 ได้แบ่งพื้นที่ OCA ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนบน (10,000 ตร.กม) เป็น ‘พื้นที่ที่จะต้องกำหนดเขตแดน’ (A2D) และส่วนล่าง (16,000 ตร.กม) กำหนดให้เป็น ‘พื้นที่พัฒนาร่วม’ (JDA) โดยข้อ 2 ของ MOU 2544 ระบุถึงเจตนารมณ์ของทั้งสองฝ่ายที่ต้องการบรรลุข้อตกลงสำหรับการพัฒนาร่วมในพื้นที่ JDA และการกำหนดเขตแดนทางทะเลในพื้นที่ A2D ไปพร้อม ๆ กัน ในลักษณะ ‘แยกทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่ได้’ (Indivisible package) กล่าวคือ การพัฒนาร่วมจะต้อง

จัดทำเสร็จสิ้นพร้อมกับข้อตกลงว่าด้วยการกำหนดเขตทางทะเล นอกจากนี้ MOU 2544 ยังได้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค เพื่อประชุมหารือในประเด็นเหล่านี้เป็นประจำ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ที่ได้มีการลงนามความตกลงหน้ากลับหยุดชะงักลงจากความตึงเครียดทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างกันซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทั้งจากข้อกังวลของไทยที่ว่าการพัฒนาร่วมอาจบ่อนทำลายการอ้างสิทธิของตน และความขัดแย้งเรื่องแนวทางการขุดเจาะทรัพยากรร่วมกัน การพิจารณายกเลิกของฝ่ายไทยนี้ จึงเป็นส่วนหนึ่งของการทบทวนนโยบายต่อกรอบการทำงานที่ดำเนินมาถึง 25 ปีโดยไร้ข้อสรุป ทั้งยังระบุว่าทั้งสองฝ่ายสามารถอ้างอิง UNCLOS เป็นแนวทางในการหารือร่วมกันในอนาคตได้

การประนอมภาคบังคับสำหรับข้อพิพาทเขตแดนทางทะเลภายใต้ภาค 15 ของ UNCLOS

หากรัฐไม่สามารถบรรลุข้อตกลงตามกฎหมายระหว่างประเทศได้ภายในเวลาอันสมควรตามข้อ 74 และ 83 ของ UNCLOS รัฐฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถใช้กลไกระงับข้อพิพาทตามภาค 15 เพื่อเสนอคดีให้ศาลระหว่างประเทศหรือคณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาชี้ขาดได้ อย่างไรก็ตาม การปักปันเขตแดนทางทะเลนั้นมีความละเอียดอ่อนผูกพันกับอำนาจอธิปไตย ข้อ 298 ที่อนุญาตให้รัฐต่าง ๆ สามารถยกเว้น ข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความหรือการใช้บังคับที่เกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตทางทะเลของทะเลอาณาเขต เขตเศรษฐกิจจำเพาะ และไหล่ทวีป หรือข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับอ่าวประวัติศาสตร์หรือสิทธิทางประวัติศาสตร์ออกจากกลไกการระงับข้อพิพาทแบบบังคับที่มีผลผูกพันได้ แต่เพื่อไม่ให้ปัญหาที่ยืดเยื้อบั่นทอนความสัมพันธ์ UNCLOS จึงเปิดให้ใช้ “กระบวนการประนอมภาคบังคับ” ตามภาคผนวก 5 (Annex V) แทน หากเข้าเงื่อนไข โดยคู่คดีจะแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เป็นคณะกรรมาธิการฯ เพื่อตรวจสอบข้อโต้แย้งและเสนอแนะแนวทางไกล่เกลี่ย ซึ่งจะต้องออกรายงานภายใน 12 เดือน เพื่อบันทึกผลการตกลง หรือหากตกลงกันไม่ได้ ก็จะสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และข้อเสนอแนะเพื่อช่วยหาข้อยุติ อย่างไรก็ดี รายงานฉบับนี้จะไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย แต่รัฐคู่กรณีจะมีพันธกรณีที่จะต้องนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจาทำข้อตกลงกันต่อไป

การประนอมทะเลติมอร์: นัยที่อาจเกิดขึ้นต่อการประนอมภาคบังคับระหว่างกัมพูชาและไทย

คดีทะเลติมอร์ได้วางแนวทางเอาไว้ให้ในหลายประเด็น ซึ่งจะมีผลสำคัญต่อการประนอมระหว่างไทย-กัมพูชา ดังนี้

<u>ประการแรก</u> คณะกรรมาธิการฯ ต้องตรวจสอบอำนาจและเงื่อนไขตาม UNCLOS ก่อนรับพิจารณาข้อพิพาท โดยเงื่อนไขหลักคือ ต้องเป็นข้อพิพาทที่เกิด “หลังอนุสัญญามีผลบังคับใช้แล้ว” เท่านั้น ตามข้อ 298 (1) ทั้งนี้ คดีทะเลติมอร์ได้วางบรรทัดฐานไว้ชัดเจนว่า ให้ยึดวันที่ 16 พฤศจิกายน 1994 ซึ่งเป็นวันที่ UNCLOS มีผลบังคับใช้โดยรวมทั่วโลก ไม่ใช่วันที่อนุสัญญามีผลผูกพันเฉพาะกับรัฐคู่กรณี

กรณีไทย-กัมพูชา การพิสูจน์ว่าข้อพิพาทตามข้อ 15, 74 และ 83 เกิดขึ้นหลังวันที่ 16 พฤศจิกายน 1994 นั้น ถือว่ามีความซับซ้อน ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ “ข้อพิพาท” หมายถึง ความขัดแย้งทางกฎหมายหรือข้อเท็จจริง ซึ่งต้องวินิจฉัยอย่างเป็นภาวะวิสัย แค่กล่าวอ้างว่ามีข้อพิพาทนั้นไม่พอ ต้องมีหลักฐานชัดเจนว่าฝ่ายหนึ่งคัดค้านอีกฝ่าย เช่น การประท้วงเป็นทางการ แม้ต่างฝ่ายจะอ้างสิทธิเหนือไหล่ทวีป แต่การมีอยู่ของพื้นที่ OCA ไม่ได้ทำให้เกิดข้อพิพาทขึ้นโดยอัตโนมัติ การระบุว่าข้อพิพาทเกิดเมื่อใด จึงต้องดูจากหลักฐานการคัดค้านของทั้งสองฝ่าย

นอกจากนี้ ข้อพิพาทนี้จะเข้าข่ายข้อ 74 และ 83 หรือไม่? เนื่องจากทั้งสองฝ่ายอ้างสิทธิตามอนุสัญญาไหล่ทวีปปี 1958 ตั้งแต่ก่อนเริ่มเจรจาจัดทำ UNCLOS โดยคดีทะเลติมอร์ได้ชี้ว่า ข้อพิพาทเขตแดนที่มีอยู่เดิมอาจไม่เข้าข่ายข้อ 74 และ 83 เสมอไป อำนาจของคณะกรรมาธิการฯ ในกรณีไทย-กัมพูชา จึงขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ที่มาและฐานทางกฎหมายของการอ้างสิทธิในทั้งสองฝ่าย

<u>ประการที่สอง</u> สาระสำคัญของข้อพิพาท ข้อ 298 จำกัดขอบเขตไว้เฉพาะข้อพิพาทตามข้อ 15, 74 และ 83 (การกำหนดขอบเขตทะเลอาณาเขต เขตเศรษฐกิจจำเพาะ และไหล่ทวีป) แต่คดีทะเลติมอร์ตีความว่า ขอบเขตนี้ครอบคลุมถึง “การจัดการชั่วคราวเชิงปฏิบัติ” ตามวรรค 3 ระหว่างรอข้อยุติขั้นสุดท้ายด้วย คณะกรรมาธิการฯ จึงมีอำนาจพิจารณาการตั้งกลไกพิเศษเพื่อพัฒนาปิโตรเลียมแหล่ง Greater Sunrise โดยถือเป็นส่วนหนึ่งในการตกลงเขตแดนของติมอร์-เลสเตกับออสเตรเลีย

ในกรณีนี้ กัมพูชาอาจขอให้คณะกรรมาธิการฯ พิจารณา “การจัดการชั่วคราวเชิงปฏิบัติ” ตามข้อ 74 และ 83 ซึ่งครอบคลุมถึงแนวทางพัฒนาร่วมกันที่ระบุใน MOU 2544 นอกจากนี้ อาจโต้แย้งได้ว่าข้อพิพาทนี้เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไทยยกเลิก MOU 2544 จึงเข้าเงื่อนไขข้อพิพาทที่เกิดหลังวันที่ 16 พฤศจิกายน 1994

การประนอมภาคบังคับในฐานะกลไกระงับข้อพิพาทอันทรงคุณค่าสำหรับข้อพิพาทเขตแดนทางทะเล

คงต้องจับตาดูว่ากัมพูชาจะนำกระบวนการประนอมภาคบังคับมาใช้ระงับข้อพิพาทกับไทยหรือไม่? และคณะกรรมาธิการฯ จะพิจารณาว่ามีอำนาจรับคดีนี้หรือไม่? ทั้งนี้ ไม่มีหลักประกันใดว่า กระบวนการนี้จะสำเร็จลุล่วงดังเช่นคดีทะเลติมอร์ เพราะรายงานของคณะกรรมาธิการฯ ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย การยุติข้อพิพาทจึงขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของคู่กรณีเป็นหลัก ดังที่ Prof. Tommy Koh ชี้ว่า ปัจจัยสำคัญที่สุด คือ “เจตจำนงทางการเมือง” ของทั้งสองฝ่ายที่ต้องพร้อมประนีประนอม เปิดใจที่จะให้และรับ เพื่อหาทางออกที่ยุติธรรมและยั่งยืน หากปราศจากความตั้งใจนี้ คดีก็ไม่อาจประสบความสำเร็จได้

กระนั้น การนำกระบวนการนี้มาใช้ก็จะเป็นเครื่องเตือนใจถึงข้อดีของการประนอม ซึ่งมีความยืดหยุ่นทางการทูตสูงกว่าการสู้คดีในศาลที่มีผู้แพ้-ชนะ คณะกรรมาธิการฯ สามารถดึงคู่กรณีมาร่วมหาข้อยุติฉันมิตร ตอบโจทย์ผลประโยชน์ทับซ้อนทั้งสองฝ่าย โดยก้าวข้ามข้อจำกัดทางกฎหมายไปสู่การพิจารณามิติการเมือง เศรษฐกิจ และหลักความเที่ยงธรรม เพื่อเป็นกรอบแนวทางเจรจาที่ยืดหยุ่นและไม่บีบบังคับจนเกินไป แม้ความเคลื่อนไหวล่าสุดจะปลุกความตึงเครียดระหว่างไทย-กัมพูชาให้คุกรุ่นขึ้นอีกครั้ง แต่ก็น่ายินดีที่ทั้งสองชาติต่างยืดมั่นให้ UNCLOS เป็นกรอบหลักในการระงับข้อพิพาทระหว่างกันอย่างสันติ

ข้อเสนอแนะ

การบริหารจัดการข้อพิพาทเขตแดนทางทะเลที่มีความซับซ้อนจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการมิติทางกฎหมาย การทูต เศรษฐกิจ และความมั่นคงเข้าด้วยกันอย่างเป็นเอกภาพ โดยสามารถวิเคราะห์แนวทางการดำเนินยุทธศาสตร์ได้ ดังนี้

1. ถอดบทเรียนบรรทัดฐานจากคดีทะเลติมอร์: ศึกษาการขยายขอบเขตการพิจารณาของคณะกรรมาธิการฯ ที่ครอบคลุมถึงข้อตกลงพัฒนาร่วม เพื่อจัดทำฉากทัศน์รับมือและกำหนดท่าทีการเจรจาล่วงหน้า

2. กำหนดกรอบเจรจาเชิงรุกที่เน้น”ผลสัมฤทธิ์”: ขับเคลื่อนการเจรจาบนหลักการต่างตอบแทน (Give-and-Take) โดยเชื่อมโยงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมหภาค เพื่อลดความชะงักงันจากข้อพิพาทในการปักปันเขตแดน

3. ยุทธศาสตร์การป้องปรามแบบไม่ยั่วยุ: ดำรงสิทธิอธิปไตยทางทะเลภายใต้กฎการใช้กำลังอย่างรัดกุม ควบคู่กับการใช้การทูตเชิงป้องกันเพื่อรักษาเสถียรภาพและเอื้อต่อบรรยากาศการเจรจา

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ความมั่นคงที่สำคัญ

สถานการณ์ระดับโลก

1. สหรัฐอเมริกา

สรุปสถานการณ์สหรัฐอเมริกา

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย พ.อ.อนุพนธ์ นาคสุทธิ์ และ ร.อ.หญิง ภิรัญชญา อุไรรัตน์

สถานการณ์ของสหรัฐอเมริกา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย. – มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

เมื่อ 21 เม.ย. 69 **กห.สหรัฐฯ ยื่นเอกสารของบประมาณกลาโหมประจำปี 2570** ต่อฝ่ายนิติบัญญัติสหรัฐฯ เป็นจำนวนถึง 1.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจาก 892,260 ล้านดอลลาร์สหรัฐเมื่อปี 2569 ซึ่งเพิ่มขึ้นสูงสุดเป็นประวัติการณ์ของสหรัฐฯ และครอบคลุมความมั่นคงหลายด้าน ทั้งการเพิ่มเงินเดือนของบุคลากร และจนท.ด้านความมั่นคง ระบบป้องกันภัยทางอากาศ Golden Dome โดรนและระบบไร้คนควบคุม ปัญญาประดิษฐ์และโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล รวมถึงอุตสาหกรรมด้านการป้องกันประเทศ นอกจากนี้ ยังครอบคลุมถึงงบประมาณการต่อเรือรบ 18 ลำ เรือส่งกำลังบำรุงอีก 16 ลำ การสั่งซื้อเครื่องบินรบ F-35 85 ลำ ตลอดจนการพัฒนาเครื่องบินรบ F-47 และเครื่องบินทิ้งระเบิด B-21

เมื่อ 24 เม.ย. 69 **กต.สหรัฐฯ เผยแพร่แถลงการณ์การลงนามบันทึกความเข้าใจ (MoU) ว่าด้วยความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ด้านแร่ธาตุสำคัญระหว่างสหรัฐฯ กับสหภาพยุโรป (EU)** นายมาร์โค รูบิโอ รมว.กต.สหรัฐฯ พบหารือกับนายมารอส เชฟโชวิช กรรมาธิการยุโรปด้านการค้าและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เพื่อขับเคลื่อนการปรับสมดุลการค้าและฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสองฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก โดยได้ลงนามใน MoU เพื่อขยายความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ด้านห่วงโซ่อุปทานแร่ธาตุสำคัญระหว่างกัน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง กระจายความเสี่ยง และลดการพึ่งพาห่วงโซ่อุปทานแร่ธาตุสำคัญจากแหล่งเดียว เฉพาะอย่างยิ่งการจัดตั้งกลไกกำหนดราคาขั้นต่ำให้แล้วเสร็จภายในปี 2569 เพื่อกระตุ้นการลงทุนและส่งเสริมขีดความสามารถด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรมแร่ธาตุสำคัญ รวมทั้งกดดันให้มีการแก้ไขนโยบายและแนวปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นไปตามกลไกตลาด ซึ่งบิดเบือนและสร้างความเปราะบางให้กับตลาดและห่วงโซ่อุปทานแร่ธาตุสำคัญ ตลอดจนมาตรการอื่น ๆ อาทิ การกำหนดมาตรฐานด้านการทำเหมืองแร่ การแปรรูปและรีไซเคิลแร่หายาก และความร่วมมือด้านการสำรองแร่ธาตุสำคัญ ซึ่งมุ่งส่งเสริมห่วงโซ่อุปทานแร่ธาตุสำคัญอย่างยั่งยืน

เมื่อ 30 เม.ย. 69 **ประเด็นปัญหาไต้หวันคือความเสี่ยงที่สุดต่อความสัมพันธ์จีน-สหรัฐฯ** นายหวัง อี้ รมว.กต.จีน หารือทางโทรศัพท์กับนายมาร์โค รูบิโอ รมว.กต.สหรัฐฯ โดยระบุว่า ปัญหาไต้หวันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์หลักของจีน และเป็นความเสี่ยงที่สุดต่อความสัมพันธ์จีน-สหรัฐฯ ซึ่งฝ่ายสหรัฐฯ ควรเคารพพันธกรณีดังกล่าว และเลือกหนทางที่ถูกต้อง เพื่อเปิดพื้นที่ใหม่ให้แก่ความร่วมมือระหว่างสองประเทศ และทำหน้าที่ของตนเพื่อส่งเสริมสันติภาพโลก โดยการทูตระดับประมุขแห่งรัฐถือเป็นเสาหลักของความสัมพันธทวิภาคี ทั้งสองฝ่ายควรเตรียมพร้อมให้ดีสำหรับวาระการปฏิสัมพันธ์ระดับสูง ขยายขอบเขตความร่วมมือจัดการกับความแตกต่าง สำรวจแนวทางสร้างความสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์สร้างสรรค์ และมีเสถียรภาพ รวมถึงบรรลุการเคารพซึ่งกันและกัน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ขณะที่ รมว.กต.สหรัฐฯ กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับจีนเป็นความสัมพันธ์ทวิภาคีที่สำคัญที่สุดในโลก ทั้งสองฝ่ายควรรักษาการสื่อสารและประสานงาน รวบรวมผลสำเร็จต่าง ๆ เพื่อการปฏิสัมพันธ์ระดับสูงระหว่างกัน และแสวงหาเสถียรภาพเชิงยุทธศาสตร์ในความสัมพันธ์ทวิภาคี

เมื่อ 5 พ.ค. 69 **สหรัฐฯ เผยแพร่ยุทธศาสตร์ต่อต้านการก่อการร้ายปี 2569** ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ลงนามในยุทธศาสตร์ต่อต้านการก่อการร้ายฉบับใหม่ของสหรัฐฯ โดยให้ความสำคัญอันดับแรกกับการกำจัดภัยคุกคามจากการก่อการร้ายในประเทศและซีกโลกตะวันตก (Western Hemisphere) ซึ่งครอบคลุมถึงกลุ่มหัวรุนแรงฝ่ายซ้าย เช่น กลุ่ม Antifa กลุ่มที่มีแนวคิดเรื่องความหลากหลายทางเพศแบบสุดโต่ง และเครือข่ายกลุ่มอาชญากรรมค้ายาเสพติดข้ามชาติ ส่วนภูมิภาคตะวันออกกลาง สหรัฐฯ ยังมุ่งปราบปรามกลุ่ม ISIS และ Al-Qaeda ที่ยังเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของสหรัฐฯ

เมื่อ 18 พ.ค. 69 **อาเซียน-สหรัฐฯ มุ่งมั่นขับเคลื่อนความร่วมมือภายใต้ความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์แบบรอบด้าน** จากการประชุมคณะกรรมการความร่วมมือร่วมอาเซียน-สหรัฐฯ (ASEAN-U.S. Joint Cooperation Committee-JCC) ครั้งที่ 17 ที่สำนักเลขาธิการอาเซียน กรุงจาการ์ตา อินโดนีเซีย ที่ประชุมยืนยันความมุ่งมั่นร่วมกันในการขับเคลื่อนความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์แบบรอบด้าน (Comprehensive Strategic Partnership-CSP) ให้มีความคืบหน้าอย่างเป็นรูปธรรม และได้ทบทวนความคืบหน้าของความร่วมมือในด้านต่าง ๆ พร้อมแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับสาขาความร่วมมือที่มีศักยภาพและแนวทางการขับเคลื่อนความร่วมมือในอนาคต

เมื่อ 20 พ.ค.69 **รัฐบาลสหรัฐฯ มีแผนจะลดกองกำลังทหารและยุทโธปกรณ์ที่จะส่งไปช่วยสมาชิกองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO หรือ เนโต) หากเกิดสงครามหรือวิกฤตการณ์ร้ายแรง** โดยระบุว่ามาตรการตัดลดความช่วยเหลือทางการทหารแก่เนโตอย่างเป็นทางการใน 22 พ.ค.69 เพื่อผลักดันให้สมาชิกประเทศในยุโรปรับผิดชอบภาระด้านความมั่นคงเองมากขึ้น ซึ่งก่อนหน้านี้ สหรัฐฯ ได้ประกาศถอนทหารอเมริกันออกจากยุโรปแล้ว 5,000 นาย รวมถึงการยกเลิกการส่งทหารไปยังโปแลนด์ อีกทั้ง มีรายงานว่าสหรัฐฯ จะปรับลดจำนวน จนท.ที่ปฏิบัติภารกิจในศูนย์บัญชาการร่วมและหน่วยกรองข่าวกรองของเนโตอีกประมาณ 200 คน อย่างไรก็ดี สหรัฐฯ ยังคงให้การสนับสนุนด้านนิวเคลียร์แก่เนโต

เมื่อ 30 พ.ค. 69 **รมว.กห.สหรัฐฯ ยังคงให้ความสำคัญกับพันธมิตรในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก แม้ว่ายังติดพันสงครามในอิหร่าน**

นายปีเตอร์ เฮกเซธ รมว.กห.สหรัฐฯ แถลงในที่ประชุม Shangri-La Dialogue ว่า สหรัฐฯ พร้อมโจมตีอิหร่านอีกครั้ง หากไม่สามารถบรรลุข้อตกลงยุติสงคราม พร้อมทั้งย้ำความพร้อมของกองทัพสหรัฐฯ ด้านกำลังพลและยุทโธปกรณ์ ทั้งในสหรัฐฯ และฐานทัพสหรัฐฯ ทั่วโลก โดยระบุว่า สหรัฐฯ เร่งผลิตอาวุธและพัฒนาขีดความสามารถอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เพื่อให้มั่นใจว่ากองทัพสหรัฐฯ อยู่ในสภาวะพร้อมรบสำหรับการปฏิบัติการทั่วโลก นอกจากนี้ รมว.กห.สหรัฐฯ พยายามสร้างความเชื่อมั่นว่า สหรัฐฯ ยังคงให้ความสำคัญกับพันธมิตรในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก แม้ว่ายังคงติดพันกับสงครามในอิหร่าน โดยแสดงความมุ่งมั่นที่จะร่วมมือกับพันธมิตรในอินโด-แปซิฟิก โดยเฉพาะประเทศที่ตอบรับข้อเสนอของรัฐบาลสหรัฐฯ ในการเพิ่มงบประมาณทางการทหารถึงร้อยละ 3.5 ของ GDP ได้แก่ ไทย เวียดนาม สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย ซึ่งแสดงถึงความพร้อมในการเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งนี้ สหรัฐฯ จะพิจารณาขยายความร่วมมือกับประเทศดังกล่าวเป็นลำดับแรก อาทิ เร่งรัดการซื้อขายอาวุธ ร่วมพัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีป้องกันประเทศขั้นสูง เพิ่มการแบ่งปันข้อมูลข่าวกรอง พร้อมทั้งย้ำจุดมุ่งหมายของสหรัฐฯ ในการสร้างดุลยภาพด้านการแบ่งปันภาระความมั่นคงทั่วโลก โดยที่ไม่มีประเทศใดใช้อำนาจครอบงำและคุกคามความมั่นคงของสหรัฐฯ และพันธมิตร

บทสรุป จากแนวโน้มงบประมาณกลาโหมสหรัฐฯ ที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ควบคู่กับการสร้างความร่วมมือด้านแร่ธาตุสำคัญกับสหภาพยุโรป การรักษาความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก และการยกระดับความร่วมมือกับอาเซียน สะท้อนว่า สหรัฐฯ กำลังปรับตัวสู่บทบาท “มหาอำนาจเชิงแข่งขันแบบบูรณาการ” ที่ผสานอำนาจทางทหาร เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และความมั่นคงภายในเข้าด้วยกัน โดยมีจีนเป็นคู่แข่งเชิงยุทธศาสตร์หลัก และประเด็นไต้หวันเป็นจุดเสี่ยงสูงสุดต่อเสถียรภาพของความสัมพันธ์จีน–สหรัฐฯ ขณะเดียวกัน การลดภาระด้านความมั่นคงต่อ NATO และการมุ่งเน้นภัยคุกคามจากการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ และความมั่นคงภายในประเทศ สะท้อนการจัดลำดับความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ใหม่ เพื่อทุ่มทรัพยากรสู่พื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการแข่งขันอำนาจโลกมากที่สุด ทั้งนี้ ท่าทีและความเคลื่อนไหวของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ สะท้อนความพยายามกำหนดบทบาทของสหรัฐฯ ในฐานะมหาอำนาจที่ต้องเป็นทั้ง “ผู้กำหนดกติกา” และ “ผู้ค้ำประกันเสถียรภาพ” บนฐานความเชื่อว่า ความมั่นคง พลังงาน และภูมิรัฐศาสตร์เป็นประเด็นที่เชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก และจำเป็นต้องบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ส่งผลให้ภาพอนาคตของสหรัฐฯ คือ การเป็นศูนย์กลางของเครือข่ายพันธมิตรและห่วงโซ่อุปทานเชิงยุทธศาสตร์ที่มุ่งรักษาความได้เปรียบเชิงอำนาจและกำหนดระเบียบโลกในยุคการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจที่ทวีความเข้มข้นมากขึ้น

2. รัสเซีย

สรุปสถานการณ์รัสเซีย

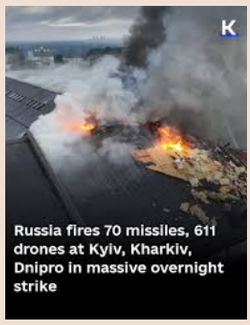
วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย พ.อ.อนุพนธ์ นาคสุทธิ์ และ ร.ท.หญิง ปาณิสรา เทียนอ่อน ร.น.

สถานการณ์ของรัสเซีย โดยเฉพาะประเด็นสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ในห้วงเดือน เม.ย.-มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

สำหรับสถานการณ์ในสนามรบและการเผชิญหน้าทางด้านการทหาร ในห้วงไตรมาสที่ 2 นั้น เกิดสภาวะชะงักงันในส่วนของการปฏิบัติการภาคพื้นดิน แม้ว่าทางฝ่ายรัสเซีย โดยพลเอก วาเลรี เกราซิมอฟ เสนาธิการทหารบกรัสเซีย จะออกแถลงการณ์อ้างว่ากองทัพรัสเซียสามารถรุกคืบและยึดพื้นที่ในยูเครนเพิ่มได้มากกว่า 1,700 ตารางกิโลเมตรตั้งแต่ต้นปี แต่กองทัพรัสเซียก็เผชิญกับอัตราการสูญเสียกำลังพลในพื้นที่การรบเช่นกัน

ในห้วงเวลาดังกล่าว **ท่าทีของฝ่ายยูเครนได้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางทางยุทธศาสตร์ โดยหันมาให้ความสำคัญกับ “ยุทธการโจมตีระยะไกลด้วยอากาศยานไร้คนขับ (UAV)” และมุ่งเป้าไปที่การทำลายล้างโครงสร้างพื้นฐานเชิงลึก (Deep Rear Strikes)** เพื่อตัดท่อน้ำเลี้ยงทางเศรษฐกิจและทำลายระบบโลจิสติกส์ของรัสเซียอย่างเป็นระบบ สะท้อนจากการยกระดับปฏิบัติการของกองทัพโดรนขึ้นสู่ 11,000 เที่ยวต่อวันเมื่อวันที่ 9 เม.ย. 69 ซึ่งสร้างแรงกดดันจนทางกระทรวงกลาโหมรัสเซียระบุว่าระบบสงครามอิเล็กทรอนิกส์ในขณะนั้นเริ่มตามไม่ทันเทคโนโลยีของยูเครน ยิ่งไปกว่านั้น ยูเครนยังเดินหน้ากดดันภาคพลังงานของรัสเซียอย่างต่อเนื่อง ทั้งการโจมตีโรงกลั่นน้ำมันและท่อส่งน้ำมัน

“ดรูซบา” (Druzhba) จนส่งผลให้รัสเซียต้องลดกำลังการผลิตและเผชิญภาวะขาดแคลนพลังงานในประเทศในช่วงปลายเดือนเมษายน รวมถึงการส่งฝูงโดรนเจาะลึกไปโจมตีคลังน้ำมันทามันเนฟต์กาซ (Tamanneftgaz) ในภูมิภาคครัสโนดาร์ และสถานีแยกแก๊สในโอเรนบูร์กที่อยู่ห่างออกไปกว่า 1,500 กิโลเมตรในช่วงกลางเดือนพฤษภาคม ก่อนจะถล่มสถานีกระจายน้ำมันดิบ “วิโตโรโว” (Vtorovo) ในแคว้นวลาดิมีร์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ท่อส่งน้ำมันดิบป้อนสู่โรงกลั่นในรัสเซียตอนกลาง ส่งผลให้เกิดเพลิงไหม้รุนแรงกว่า 800 ตารางเมตรจนเกิดเพลิงไหม้รุนแรงเมื่อวันที่ 24 พ.ค. 69

ขณะเดียวกัน ทางฝั่งรัสเซียก็ได้ดำเนินมาตรการตอบโต้อย่างรุนแรง ทั้งนี้ภายหลังจากที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับข้อตกลงหยุดยิงชั่วคราว 3 วัน (May Truce) ระหว่างวันที่ 9-11 พ.ค. 69 เพื่อความมั่นคงในวันชัยชนะ (Victory Day) ของรัสเซีย ณ กรุงมอสโก ทันทีที่สิ้นสุดข้อตกลงลงในวันที่ 14 พ.ค. 69 รัสเซียได้เปิดฉากปฏิบัติการล้างแค้นทางอากาศครั้งใหญ่ที่สุดในรอบปี ด้วยการระดมยิงขีปนาวุธ และส่งโดรนอีก 611 ลำเข้าถล่มระบบไฟฟ้าและโครงสร้างพื้นฐานในกรุงคีฟและเมืองคาร์คิฟ ขณะที่ยูเครนได้ส่งโดรนโจมตีศูนย์เทคโนโลยีโดรน “รูบิคอน” (Rubikon) ของรัสเซียในแคว้นลูฮันสค์ ทำให้เมื่อวันที่ 22 พ.ค. 69 ทางการรัสเซียได้ออกมาประณามการกระทำดังกล่าวอย่างรุนแรง พร้อมทั้งเลือกตอบโต้กลับในทันทีเมื่อวันที่ 24 พ.ค. 69 ด้วยการตัดสินใจยิงขีปนาวุธพิสัยกลาง “โอเรชนิก” (Oreshnik) เข้าใส่เมืองบีลาเซอร์กวาใกล้กรุงคีฟ ซึ่งยุทธวิธีการตอบโต้ด้วยอาวุธร้ายแรงชนิดใหม่นี้ ถูกนักวิเคราะห์ความมั่นคงประเมินว่าเป็นท่าทีขั้นเด็ดขาดของรัสเซียในการทดสอบและข่มขู่เชิงยุทธศาสตร์นิวเคลียร์ เพื่อป้องปรามทั้งฝั่งยูเครนและชาติพันธมิตรตะวันตกไม่ให้รุกคืบทางยุทธวิธีไปมากกว่านี้

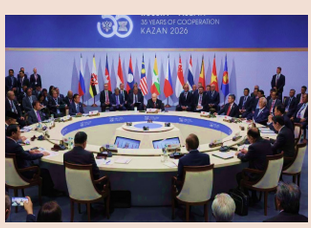
แรงกดดันจากยุทธการโดรนโจมตีโครงสร้างพื้นฐานของยูเครน เริ่มส่งผลกระทบสะท้อนกลับรัสเซีย โดยสร้างความสั่นคลอนต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงภายในของรัสเซียเอง ซึ่งเห็นได้ชัดในช่วงต้นเดือน มิ.ย. 69 ทั้งนี้ ยูเครนยังคงเดินหน้าส่งโดรนโจมตีเป้าหมายทางลึกเข้าไปในดินแดนรัสเซียอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถสร้างความเสียหายต่อโรงกลั่นน้ำมันอิลสกี (Ilsky) และเรือรบประเภทคอร์เวต “Boikiy” ของรัสเซียจนเกิดเพลิงไหม้รุนแรงในส่วนโครงสร้างบนของเรือ โดยยุทธการทำลายล้างทางอากาศเชิงลึกนี้ส่งผลให้วิกฤตการณ์พลังงานภายในรัสเซียทวีความรุนแรงขึ้นจนถึงขั้นสูงสุดในห้วงวันที่ 17-18 มิ.ย. 69 โดยเกิดภาวะ “ขาดแคลนน้ำมันเบนซินอย่างรุนแรงภายในประเทศ” เนื่องจากโรงกลั่นหลักของรัสเซียถูกทำลายไปเกือบ 1 ใน 3 ทั้งนี้ สำนักข่าวรอยเตอร์รายงานว่า ทางการรัสเซียสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว ด้วยการปรับเปลี่ยนเส้นทางระบบโลจิสติกส์และการบริหารจัดการกองเรือพาณิชย์เพื่อนำเข้าน้ำมันเบนซินเสริมจากพันธมิตรในเอเชีย รวมถึงการกระชับความร่วมมือทางพลังงานอย่างใกล้ชิดกับประเทศเบลารุส ทำให้สามารถพยุงและตรึงเสถียรภาพระบบพลังงานเพื่อรองรับความต้องการใช้เชื้อเพลิงของประชาชนในช่วงฤดูร้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เสถียรภาพภายในประเทศรัสเซียและมาตรการรองรับทางยุทธศาสตร์ เมื่อกระแสการตึงตัวของราคาน้ำมันเริ่มขยายวงเข้าสู่บางพื้นที่ของเมืองหลัก เช่น เซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก, โวโรเนช และตูลา ในวันที่ 20 มิ.ย. 69 รัฐบาลท้องถิ่นของรัสเซียในแคว้นต่าง ๆ ได้ประกาศมาตรการควบคุมเพดานราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในทันที เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสวัสดิการสังคมและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ไม่ให้ข่าวลือและกระแสปั่นป่วนจากภายนอกส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนได้ ขณะเดียวกัน ในวันเดียวกันนั้น แม้ฝ่ายยูเครนจะพยายามทำลายสะพานข้ามช่องแคบเฮนิเชสค์ในแคว้นเคอร์ซอนเพื่อหวังตัดเส้นทางบำรุงกำลังสู่คาบสมุทรไครเมีย แต่กองทัพรัสเซียและหน่วยช่างเทคนิคก็ได้เตรียมพร้อมมาตรการรองรับและเส้นทางสำรองทางยุทธศาสตร์ไว้ล่วงหน้าแล้ว ทำให้กลไกการลำเลียงพลและการป้องกันประเทศของรัสเซียยังคงขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างมั่นคงและไม่มีการหยุดชะงักตามที่ฝ่ายตรงข้ามคาดการณ์ไว้

มิติต่างประเทศและพันธมิตรของรัสเซีย ภายใต้แรงกดดันและการคว่ำบาตรที่ตึงเครียด รัสเซียได้แสดงจุดยืนที่แข็งกร้าวตอบโต้กลุ่มประเทศตะวันตก พร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มุ่งสู่ตะวันออก (Pivot to Asia) และกลุ่มประเทศ Global South เพื่อสร้างเครือข่ายพันธมิตรใหม่ในการค้ำจุนเสถียรภาพของตนเอง โดยในมิติด้านความสัมพันธ์กับชาติตะวันตกนั้น ในช่วงปลาย เม.ย. สหรัฐฯ ได้ประกาศปฏิเสธการออกวีซ่าให้แก่ อเล็กซานเดอร์ อาลีมอฟ รองรัฐมนตรีต่างประเทศรัสเซีย ในการเดินทางไปเข้าร่วมประชุม UNSC ตามคำเชิญของจีน ได้สร้างความไม่พอใจอย่างรุนแรงให้แก่รัสเซียเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันข้อมูลข่าวกรองยังระบุว่า รัสเซียได้ขยายความร่วมมือทางยุทธศาสตร์ทางทหารกับอิหร่านอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการส่งมอบข้อมูลดาวเทียมชี้พิกัดกองทัพสหรัฐฯ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง แลกเปลี่ยนกับการได้รับการสนับสนุนโดรนตระกูล Shahed จากอิหร่าน และต่อมาในช่วงปลาย พ.ค. นายเซอร์เกย์ ลาฟรอฟ รัฐมนตรีต่างประเทศรัสเซียได้ส่งสัญญาณเตือนอย่างเป็นทางการไปยังสหรัฐฯ เพื่อให้เร่งอพยพเจ้าหน้าที่การทูตออกจากกรุงเคียฟก่อนที่รัสเซียจะเปิดฉากยกระดับปฏิบัติการโจมตีทางอากาศครั้งใหญ่ในช่วงต้น มิ.ย.

นอกจากนี้ รัสเซียยังแสดงท่าทีปฏิเสธกลไกสันติภาพของฝั่งตะวันตกอย่างชัดเจน หลังจากที่แกนนำชาติตะวันตกอันประกอบด้วย อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี และยูเครน ได้ร่วมประชุมกัน ณ กรุงลอนดอน เมื่อวันที่ 7 มิ.ย. 69 เพื่อยื่น “เงื่อนไข 5 ประการ” ในการเสนอให้มีการหยุดยิงและตรึงแนวรบ แต่อย่างไรก็ดี เมื่อวันที่ 19 มิ.ย. 69 นายเซอร์เกย์ ลาฟรอฟ ได้เผยแพร่บทความทางการทูตเพื่อปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าวอย่างสิ้นเชิง โดยระบุว่าข้อเสนอของฝั่งยุโรปเป็นเพียง “คำขาด” (Ultimatum) ที่ปราศจากความชอบธรรมและความยุติธรรม ตราบใดที่ชาติตะวันตกยังคงเดินหน้าส่งอาวุธยุทโธปกรณ์สนับสนุนกองทัพยูเครนอย่างต่อเนื่อง

ในทางกลับกัน รัสเซียได้หันไปยกระดับความร่วมมือกับพันธมิตรฝั่งเอเชียและอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างระเบียบโลกใหม่ โดยเมื่อวันที่ 5 มิ.ย. 69 ระหว่างการประชุมเศรษฐกิจ SPIEF 2026 รัสเซียได้เปิดเผยตัวเลขความสำเร็จเชิงพาณิชย์ว่ามูลค่าการค้าทวิภาคีกับเวียดนามขยายตัวเติบโตขึ้นถึงร้อยละ 12 ต่อมาในวันที่ 15-16 มิ.ย. 69 นายกรัฐมนตรี มีฮาอิล มีชุสติน ก็ได้เดินทางเยือน สปป.ลาว และอุซเบกิสถาน เพื่อลงนามขยายข้อตกลงและผลักดันโครงการลงทุนร่วมกันอย่างใกล้ชิด และความสำเร็จครั้งสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ของรัสเซียได้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 19 มิ.ย. 69 ในการประชุมสุดยอดอาเซียน-รัสเซีย (ASEAN-Russia Summit) ซึ่งประธานาธิบดี วลาดิเมียร์ ปูติน ได้ร่วมลงนามใน “ปฏิญญาคาซาน” (Kazan Declaration) และแผนปฏิบัติการครอบคลุมปี 2026-2030 โดยมุ่งเน้นความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ไปที่ความมั่นคงทางพลังงานและการค้าพาณิชย์ อันเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนระเบียบโลกหลายขั้วอำนาจ (Multipolar World) และสร้างระบบเศรษฐกิจทางเลือกที่สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาระบบการเงินของชาติตะวันตก

บทสรุป สำหรับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ในห้วงเดือน เม.ย. - มิ.ย. 69 มีการเปลี่ยนแปลงดุลยภาพทางยุทธวิธีอย่างเด่นชัด โดยฝั่งยูเครนได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกไปสู่สงครามโดรนพิสัยไกลเชิงลึกที่มีประสิทธิภาพสูง จนสามารถบุกทะลวงและสร้างความเสียหายอย่างเป็นรูปธรรมต่อโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงาน ซึ่งส่งผลย้อนกลับกลายเป็นวิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำมันเบนซินภายในประเทศและสั่นคลอนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของรัสเซียเป็นครั้งแรก ขณะที่ฝ่ายรัสเซียได้เลือกใช้มาตรการตอบโต้อย่างแข็งกร้าวด้วยการยกระดับอาวุธโจมตีทางอากาศและการทดสอบขีปนาวุธ Oreshnik เพื่อส่งสัญญาณข่มขู่เชิงยุทธศาสตร์นิวเคลียร์ ตลอดจนปฏิเสธข้อเสนอแผนหยุดยิงของยุโรปอย่างสิ้นเชิงเพื่อรักษาอำนาจต่อรอง สำหรับมิติด้านการต่างประเทศ รัสเซียหันไปพึ่งพาพันธมิตรในภูมิภาคเอเชียและอาเซียนผ่านข้อตกลง Kazan Declaration เพื่อสร้างโครงข่ายเศรษฐกิจและพลังงานทดแทน ทำให้แนวโน้มสถานการณ์จะยังคงดำเนินไปในลักษณะสงครามบั่นทอนกำลังทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี โดยรัสเซียมีความพยายามรักษาเสถียรภาพความมั่นคงภายใน ควบคู่กับการแสวงหารายได้และทรัพยากรจากขั้วอำนาจใหม่ ๆ เพื่อหล่อเลี้ยงสภาวะสงครามระยะยาวต่อไป

3. ตะวันออกกลาง-เอเชียใต้

3.1 ตะวันออกกลาง

สรุปสถานการณ์ตะวันออกกลาง-อิสราเอลและคู่ขัดแย้ง

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย พ.อ.อนุพนธ์ นาคสุทธิ์ และ น.ส.กาญจนา เพิ่มพูน

สถานการณ์ตะวันออกกลาง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย.-มิ.ย. 69 เป็นช่วงเวลาวิกฤตของ “สงครามอิหร่าน ปี 2569” ตลอดจนสถานการณ์ต่อเนื่องในฉนวนกาซาและเลบานอน ถือเป็นจุดเปลี่ยนผ่านที่สำคัญที่สุดนับตั้งแต่การปะทะเริ่มต้นขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีแกนกลางเป็นสงครามระหว่างพันธมิตรสหรัฐฯ-อิสราเอล และอิหร่านร่วมกับกลุ่มติดอาวุธในเครือข่าย (Axis of Resistance) โดยมีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญสรุปได้ดังนี้

การหยุดยิงที่เปราะบางและสงครามปิดล้อมทางทะเล หลังจากสหรัฐฯ และอิสราเอลเปิดฉากโจมตีทางอากาศต่อโครงสร้างพื้นฐานทางทหารและนิวเคลียร์ของอิหร่านอย่างหนักหน่วง ส่งผลให้เกิดการโต้กลับด้วยขีปนาวุธและโดรนสู่อิสราเอลและฐานทัพสหรัฐฯ ทั่วภูมิภาค ในที่สุดความตึงเครียดได้บรรเทาลงชั่วคราวในช่วงต้นเดือนเมษายน ทั้งนี้ สหรัฐฯ และอิหร่านได้บรรลุข้อตกลงหยุดยิงชั่วคราวเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยมี**ปากีสถาน** เป็นตัวกลางหลักในการเจรจาไกล่เกลี่ย

สำหรับปฏิบัติการในเลบานอน (Operation Eternal Darkness): อิสราเอลอ้างว่าเลบานอนไม่ได้อยู่ภายใต้ข้อตกลงหยุดยิง จึงได้เปิดฉากโจมตีทางอากาศครั้งใหญ่ในภาคใต้ของเลบานอนและเขตชานเมืองเบรุต โดยได้ถล่มเป้าหมายของกลุ่มเฮซบอลลาห์มากกว่า 100 แห่ง พร้อมเข้าควบคุมพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญอย่างเมืองบินต์จเบล (Bint Jbeil) ได้สำเร็จ ส่งผลให้อิหร่านประกาศว่าสหรัฐฯ และอิสราเอลละเมิดข้อตกลงหยุดยิงดังกล่าว

วิกฤตการณ์ปิดล้อมสองฝ่าย (Dual Blockade): เพื่อตอบโต้การโจมตีเลบานอนและมาตรการคว่ำบาตร อิหร่านได้ดำเนินการปิดกั้นการเดินเรือผ่าน **ช่องแคบฮอร์มุซ** ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันที่สำคัญที่สุดในโลก ส่งผลให้ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ของสหรัฐฯ สั่งการใช้มาตรการ **“ปิดล้อมทางทะเลตอบโต้” (Counter-blockade)** ในวันที่ 13 เมษายน โดยพุ่งเป้าไปที่เรือทุกลำที่จะเดินทางเข้าสู่ท่าเรือของอิหร่าน ซึ่งวิกฤตการณ์นี้ทำให้ราคาน้ำมันดิบโลกพุ่งสูงขึ้นอย่างรุนแรง และชาติต่างๆ ต้องนำน้ำมันสำรองออกออกมาใช้เพื่อพยุงระบบเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ ในห้วงเวลาดังกล่าว สงครามระหว่างสหรัฐฯ-อิหร่านอยู่ในสภาวะตรึงเครียดจากวิกฤตการณ์ปิดล้อมสองฝ่าย ขณะที่สถานการณ์ในแนวรบย่อยรอบอิสราเอลกลับทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะในฉนวนกาซาและตามแนวชายแดน เนื่องจากกลุ่มฮามาสปฏิเสธแผนการวางอาวุธและส่งมอบแผนผังอุโมงค์ต่อคณะกรรมการสันติภาพ ทำให้กองทัพอิสราเอล (IDF) เพิ่มปฏิบัติการโจมตีทางอากาศและการขยายพื้นที่ควบคุมทางทหาร ขณะเดียวกัน จากความตึงเครียดจากการปิดล้อมสองฝ่าย (Dual Blockade) บริเวณช่องแคบฮอร์มุซทำให้สหรัฐฯ เปิดฉากโจมตีเรือรบและเรือขนส่งของอิหร่านบริเวณชายฝั่งมินาบ (Minab), ซิริก (Sirik) และเกาะลารัก (Larak Island) เพื่อกดดันให้อิหร่านยอมเปิดช่องแคบฮอร์มุซ

บันทึกความเข้าใจและการเจรจาที่เผชิญอุปสรรค ในห้วงเดือนมิถุนายนคือช่วงเวลาแห่งความพยายามขั้นสูงสุดในการยุติสงครามผ่านวิถีทางการทูต โดยมีปากีสถานเป็นตัวกลางทำให้ สหรัฐฯ และอิหร่านได้ประกาศบรรลุข้อตกลงร่วมกันในวันที่ 14 มิถุนายน ณ ประเทศปากีสถาน เพื่อยุติสงครามและการปิดล้อมทางทะเลสองฝ่าย (Dual Blockade) โดยมีเงื่อนไขหลักคืออิหร่านต้องเปิดช่องแคบฮอร์มุซ และยุติการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์แลกกับการที่สหรัฐฯ จะผ่อนปรนมาตรการคว่ำบาตรและคืนทรัพย์สินที่ถูกอายัดไว้ ทั้งนี้ สหรัฐฯ และอิหร่านเห็นชอบให้มีช่องทางการสื่อสารสายตรงเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางทหารในช่องแคบฮอร์มุซ ระหว่างที่เรือสินค้าเริ่มกลับมาสัญจรหนาแน่นขึ้น

บทสรุป สงครามที่ลากยาวส่งผลกระทบอย่างรุนแรงในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นความสูญเสียทางทหารและพลเรือน ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ โดยเฉพาะความเสียหายต่อระบบการขนส่งพลังงานโลก ทั้งนี้ สถานการณ์ในปัจจุบันคือการ “พักรบและการหยั่งเชิงทางการทูต” โดยอิหร่านได้ประโยชน์ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจจากการขายน้ำมันและแสดงอำนาจเหนือช่องแคบฮอร์มุซ ในขณะที่สหรัฐฯ สามารถดึงอิหร่านกลับเข้าสู่โต๊ะเจรจานิวเคลียร์ได้อีกครั้ง แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถานการณ์ระหว่างสหรัฐฯ-อิหร่านจะคลายตัวลง แต่ความตึงเครียดในเลบานอนยังคงเป็นตัวแปรสำคัญที่พร้อมจะทำให้ข้อตกลงทั้งหมดล่มสลายได้ตลอดเวลา

3.2 เอเชียใต้

สรุปสถานการณ์อินเดียและปากีสถาน

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย พ.อ.อนุพนธ์ นาคสุทธิ์ และ น.ท.หญิง ภัสวรรณ ศรีธนวิบุญชัย ร.น.

สถานการณ์ของอินเดีย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย.-มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

เหตุกราดยิงนักท่องเที่ยวในแคว้นชัมมูและแคชเมียร์ เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2569 เกิดเหตุกลุ่มมือปืนกราดยิงนักท่องเที่ยวใกล้เมืองปาฮาลแกมในแคว้นชัมมูและแคชเมียร์ของอินเดีย ซึ่งเป็นการโจมตีพลเรือนครั้งร้ายแรงที่สุดในภูมิภาคนี้ในรอบหลายปี และเป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤติอินเดียและปากีสถานที่ปะทุขึ้นอีกครั้งในปี 2569 โดยเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นบริเวณหุบเขาไบซารัน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมใกล้เมืองปาฮาลแกม ขณะนักท่องเที่ยวจำนวนมากกำลังพักผ่อนและขี่ม้าในพื้นที่ ก่อนที่กลุ่มมือปืนติดอาวุธได้บุกเข้ามาเปิดฉากกราดยิงใส่ฝูงชน ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 26 คน และบาดเจ็บอีกจำนวนมาก โดยผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวอินเดีย หลังเกิดเหตุ กลุ่มติดอาวุธ The Resistance Front ซึ่งอินเดียมองว่าเชื่อมโยงกับ Lashkar-e-Taiba ได้อ้างความรับผิดชอบในช่วงแรก แม้ต่อมาจะปฏิเสธ ขณะที่รัฐบาลอินเดียกล่าวหาว่าผู้ก่อเหตุมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มติดอาวุธที่ได้รับการสนับสนุนจากปากีสถาน ส่วนปากีสถานปฏิเสธข้อกล่าวหาดังกล่าว

ด้านอินเดียตอบโต้ด้วยมาตรการทางการทูตและความมั่นคงหลายด้าน รวมถึงปฏิบัติการโจมตีเป้าหมายที่ระบุว่าเป็นค่ายก่อการร้ายในปากีสถาน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศตกต่ำที่สุดนับตั้งแต่วิกฤตในปี 2562

อินเดียยึดอาวุธล็อตใหญ่ใกล้ชายแดนปากีสถาน เมื่อวันที่ **19 มิถุนายน 2569** ในพื้นที่อัมริตสาร์ รัฐปัญจาบ ใกล้พรมแดนอินเดีย–ปากีสถาน หน่วยรักษาชายแดนอินเดีย ร่วมกับตำรวจรัฐปัญจาบจับกุมผู้ต้องสงสัยและยึดอาวุธจำนวนมาก ประกอบด้วยปืน AK-47 จำนวน 1 กระบอก ปืนพก 25 กระบอก กระสุน 368 นัด แม็กกาซีนจำนวนมาก และเสื้อเกราะกันกระสุน ซึ่งเจ้าหน้าที่เชื่อว่าเป็นอาวุธที่ถูกส่งเข้ามาจากฝั่งปากีสถานผ่านการทิ้งทางโดรนข้ามพรมแดน

จากการสอบสวนเบื้องต้น เจ้าหน้าที่ระบุว่าอาวุธดังกล่าวน่าจะถูกโดรนนำมาทิ้งกลางดึกวันที่ **16–17 มิถุนายน 2569** ก่อนที่ผู้ต้องสงสัยจะขับรถมารับเพื่อนำไปส่งต่อให้เครือข่ายภายในอินเดีย โดยมีผู้ประสานงานที่อยู่ต่างประเทศเกี่ยวข้องด้วย การยึดอาวุธครั้งนี้ได้รับความสนใจเป็นพิเศษเนื่องจากมีปริมาณอาวุธมากผิดปกติ ซึ่งเจ้าหน้าที่ชี้ว่าอาวุธไม่ได้ถูกนำเข้ามาเพื่อเก็บพักหรือขายต่อเท่านั้น แต่อาจมีความเชื่อมโยงกับการเตรียมปฏิบัติการรุนแรงบางรูปแบบในอนาคต

อินเดียจัดประชุมเจ้าหน้าที่ความมั่นคงระดับสูงกลุ่ม BRICS โดยอินเดียได้จัดการประชุมเจ้าหน้าที่ความมั่นคงระดับสูงของกลุ่ม BRICS ในกรุงนิวเดลี ระหว่างวันที่ 22–23 มิถุนายน 2569 โดยมีผู้แทนจากสมาชิก BRICS เข้าร่วม ได้แก่ บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน และแอฟริกาใต้ รวมถึงประเทศสมาชิกใหม่บางส่วนที่ได้รับเชิญเข้าร่วมการหารือด้านความมั่นคงและการเมือง ประเด็นหลักในการประชุม ได้แก่ การก่อการร้าย ความมั่นคงทางไซเบอร์ ความร่วมมือด้านข่าวกรอง ความมั่นคงทางทะเล และสถานการณ์ความขัดแย้งในภูมิภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะผลกระทบจากวิกฤติตะวันออกกลาง และความไม่มั่นคงในเอเชียใต้ หลังจากที่อินเดียและปากีสถานเพิ่งผ่านช่วงตึงเครียดจากเหตุการณ์ในแคชเมียร์เมื่อไม่กี่สัปดาห์ก่อน

ทั้งนี้ เหตุการณ์ที่ได้รับความสนใจมากที่สุดระหว่างการประชุม คือ การพบกันของอาจิต โดวาน ที่ปรึกษาความมั่นคงแห่งชาติของอินเดีย กับหวัง อี้ รัฐมนตรีต่างประเทศจีน การหารือดังกล่าวถือเป็นการพบปะหารือระดับสูงครั้งสำคัญหลังจากอินเดียและจีน ที่พยายามฟื้นความสัมพันธ์จากวิกฤติชายแดนในเทือกเขาหิมาลัยตลอดหลายปีที่ผ่านมา โดยทั้งสองฝ่ายได้หารือเรื่องการบริหารจัดการชายแดน การเพิ่มช่องทางสื่อสารระหว่างกองทัพ และการฟื้นความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเดินทางระหว่างประชาชน

นอกจากนี้ อินเดียยังใช้เวทีดังกล่าวจัดการหารือทวิภาคีกับผู้แทนหลายประเทศเกี่ยวกับการค้า พลังงาน และความมั่นคง โดยเฉพาะกับรัสเซีย จีน และประเทศตะวันออกกลางที่เข้าร่วมในฐานะสมาชิก BRICS รุ่นใหม่ ทั้งนี้ การหารือมุ่งเน้นในเรื่องเสถียรภาพของตลาดพลังงานโลก หลังจากสถานการณ์ในอ่าวเปอร์เซียและความตึงเครียดระหว่างสหรัฐกับอิหร่านส่งผลต่อราคาน้ำมันในช่วงก่อนหน้า

อนึ่ง ในแถลงการณ์หลังการประชุม ผู้แทนหลายประเทศย้ำถึงความจำเป็นในการเพิ่มบทบาทของประเทศกำลังพัฒนาในระบบระหว่างประเทศ การปฏิรูปสถาบันการเงินโลก และการขยายความร่วมมือภายใน BRICS ทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และความมั่นคง แม้ว่าจะยังไม่มีข้อตกลงใหญ่หรือการประกาศโครงการใหม่ที่สำคัญ แต่การประชุมครั้งนี้ถูกมองว่าเป็นเวทีสำคัญสำหรับการประสานจุดยืนทางการเมืองระหว่างสมาชิก BRICS ในช่วงที่สถานการณ์โลกกำลังผันผวนจากทั้งสงคราม ความขัดแย้งทางการค้า และการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ.

สถานการณ์ของปากีสถาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย.-มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

บทบาทการเป็นตัวกลางของปากีสถานระหว่างสหรัฐฯ และอิหร่าน ปากีสถานก้าวขึ้นมาเป็น**ตัวกลางหลักในการเจรจาระหว่างสหรัฐฯ และอิหร่าน** ท่ามกลางวิกฤติความขัดแย้งที่เสี่ยงลุกลามเป็นสงครามเต็มรูปแบบในตะวันออกกลาง โดยรัฐบาลของนายกฯ เชห์บาซ ชารีฟ และกองทัพภายใต้การนำของจอมพลอาซิม มูนีร์ ได้ใช้ความสัมพันธ์ที่ดีกับทั้งสหรัฐฯ อิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย และจีน เพื่อผลักดันการเจรจาและลดความตึงเครียดระหว่างคู่ขัดแย้งหลายครั้ง โดยการเจรจาครั้งสำคัญเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 11-12 เมษายน 2569 เมื่อปากีสถานเป็นเจ้าภาพการเจรจาที่กรุงอิสลามาบัด ซึ่งมีคณะผู้แทนระดับสูงจากทั้งสหรัฐฯ และอิหร่านเข้าร่วม แม้ว่าการเจรจารอบแรกจะยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงถาวรได้ แต่สามารถช่วยประคองข้อตกลงหยุดยิงชั่วคราวและเปิดช่องทางการสื่อสารระหว่างทั้งสองฝ่ายได้ ต่อมาในเดือนพฤษภาคม–มิถุนายน ปากีสถานยังคงทำหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจาเรื่องการเปิดช่องแคบฮอร์มุซ การลดระดับปฏิบัติการทางทหาร และประเด็นโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน โดยมีประเทศอื่นอย่างกาตาร์เข้ามาช่วยเสริมกระบวนการเจรจา

ทั้งนี้ บทบาทดังกล่าวทำให้ภาพลักษณ์ของปากีสถานเปลี่ยนไปอย่างมาก จากประเทศที่มักถูกพูดถึงในแง่ปัญหาความมั่นคงและเศรษฐกิจ กลายเป็นผู้เล่นทางการทูตที่มีความสำคัญในวิกฤติระดับโลก โดยสื่อหลายแห่งมองว่าการเป็นตัวกลางครั้งนี้เป็นการกลับมามีบทบาทบนเวทีระหว่างประเทศครั้งสำคัญที่สุดของปากีสถานในรอบหลายปี

บทสรุป อินเดียและปากีสถานมีความเคลื่อนไหวสำคัญที่สะท้อนทั้งการแข่งขันและการปรับบทบาททางยุทธศาสตร์ของทั้งสองประเทศ โดยอินเดียเผชิญความตึงเครียดด้านความมั่นคงจากเหตุกราดยิงนักท่องเที่ยวในแคว้นชัมมูและแคชเมียร์ ซึ่งนำไปสู่การตอบโต้ทางการทหารและการทูตต่อปากีสถาน รวมถึงการยึดอาวุธล็อตใหญ่ใกล้ชายแดนในรัฐปัญจาบ สะท้อนความกังวลต่อภัยคุกคามจากเครือข่ายก่อการร้ายและการลักลอบส่งอาวุธข้ามพรมแดน ขณะเดียวกันอินเดียพยายามเสริมบทบาททางการทูตผ่านการเป็นเจ้าภาพประชุมเจ้าหน้าที่ความมั่นคงระดับสูงของ BRICS และใช้เวทีดังกล่าวกระชับความร่วมมือกับประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะจีนและรัสเซีย ขณะที่ ปากีสถานมุ่งยกระดับบทบาทบนเวทีระหว่างประเทศผ่านการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเจรจาระหว่างสหรัฐฯ กับอิหร่าน ซึ่งช่วยเพิ่มภาพลักษณ์และความสำคัญทางการทูตของประเทศ แม้ยังคงเผชิญความตึงเครียดกับอินเดียในประเด็นความมั่นคงชายแดนและแคชเมียร์ก็ตาม

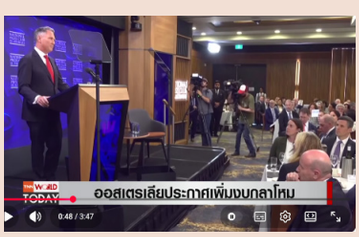
4. ออสเตรเลีย

สรุปสถานการณ์ออสเตรเลีย

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย พ.อ.อนุพนธ์ นาคสุทธิ์ และ ร.อ.หญิง ภิรัญชญา อุไรรัตน์

สถานการณ์ของออสเตรเลีย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย. – มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

เมื่อ 16 เม.ย. 69 **ออสเตรเลียเพิ่มงบกลาโหม 10 ปี เพื่อรับมือความมั่นคงโลก** ทั้งนี้ ออสเตรเลียได้ประกาศเพิ่มงบประมาณด้านกลาโหมอีก 53,000 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย (ประมาณ 1.2 ล้านล้านบาท) สำหรับระยะ 10 ปีข้างหน้า ในจำนวนนี้เป็นการเพิ่มงบประมาณ 14,000 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย (ประมาณ 320,995 ล้านบาท) ในช่วง 4 ปีแรก พร้อมเตรียมเผยแพร่ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันประเทศปี 2569

(2026 National Defence Strategy) เพื่อกำหนดทิศทางการรับมือสถานการณ์โลกและเสริมขีดความสามารถทางทหารในอนาคต ซึ่งจะทำให้สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการป้องกันประเทศเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product-GDP) ภายในปี 2576 ตามวิธีการคำนวณขององค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organization-NATO) (คำนวณแบบรวมเงินบำนาญและสวัสดิการบุคลากรทางทหาร ซึ่งแตกต่างจากวิธีการคำนวณของสหรัฐฯ) ทั้งนี้ การเพิ่มงบประมาณดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อรองรับความท้าทายด้านความมั่นคงที่ทวีความรุนแรง อาทิ การแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างสหรัฐฯ กับจีนในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ผลกระทบจากสงครามในยูเครน และความขัดแย้งใน ตอ.กลาง โดยงบประมาณส่วนหนึ่งจะถูกนำไปใช้พัฒนาอู่ต่อเรือที่เมืองเฮนเดอร์สัน รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย เพื่อรองรับโครงการเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ ภายใต้กรอบความร่วมมือ AUKUS การต่อเรือฟริเกต และการลงทุนด้านเทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับ (โดรน)

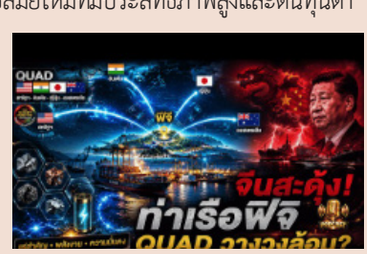
เมื่อ 18 เม.ย. 69 **ออสเตรเลียลงนามจัดซื้อเรือฟริเกตจากญี่ปุ่น เพื่อเสริมศักยภาพทางทะเล** ออสเตรเลียและญี่ปุ่นได้ลงนามในสัญญาโครงการจัดซื้อเรือรบมูลค่า 10,000 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย (ประมาณ 230,463 ล้านบาท) ซึ่งถือเป็นการส่งออกยุทโธปกรณ์ครั้งสำคัญที่สุดของญี่ปุ่น นับตั้งแต่การยกเลิกคำสั่งห้ามส่งออกอาวุธเมื่อปี 2557 โดยภายใต้ข้อตกลงดังกล่าว บริษัท Mitsubishi Heavy Industries จะส่งมอบเรือฟริเกตอเนกประสงค์ ชั้น Mogami รุ่นปรับปรุง จำนวน 3 ลำแรกที่ต่อในญี่ปุ่นภายในปี 2572 ก่อนจะถ่ายโอนการผลิตเรืออีก 8 ลำไปยังออสเตรเลีย ที่อู่ต่อเรือ Henderson ใกล้นครเพิร์ท รัฐเวสเทิร์น ออสเตรเลีย ทั้งนี้ เรือฟริเกตดังกล่าวได้รับการออกแบบให้มีขีดความสามารถหลากหลาย อาทิ การปราบเรือดำน้ำ การโจมตีเรือผิวน้ำ และการป้องกันภัยทางอากาศ ซึ่งจะช่วยเสริมศักยภาพของกองทัพเรือออสเตรเลียในการคุ้มครองเส้นทางการค้าทางทะเลที่สำคัญ รวมถึงพื้นที่ทางตอนเหนือของประเทศในมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก

เมื่อ 20 เม.ย. 69 **ออสเตรเลียผลักดันโครงการศูนย์ข้อมูล Meridien รองรับ AI และพลังงานหมุนเวียน**โดยบริษัทพลังงานหมุนเวียน Gingerah Energy ในออสเตรเลีย เตรียมดำเนิน**โครงการ Meridien ซึ่งเป็นโครงการก่อสร้างศูนย์ข้อมูลขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ** โดยตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทางตอนเหนือของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการฝึกฝนระบบประมวลผลภาษาขนาดใหญ่เพื่อสนับสนุนการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น ChatGPT Gemini และ Copilot รวมถึงรองรับอุตสาหกรรมเหมืองแร่และบริษัทในสิงคโปร์ ขณะเดียวกัน โครงการดังกล่าวมีจุดเด่นด้านกำลังการผลิตไฟฟ้าที่ระดับ 240 เมกะวัตต์ และมีศักยภาพในการขยายสูงสุดถึง 1 กิกะวัตต์ ซึ่งสูงกว่าศูนย์ข้อมูลในเขตเมืองทั่วไปที่มีขนาดเพียง 5-10 เมกะวัตต์ อีกทั้งยังออกแบบให้ใช้พลังงานหมุนเวียนจากลมและแสงอาทิตย์เป็นหลัก ร่วมกับแบตเตอรี่และก๊าซธรรมชาติบางส่วน พร้อมทั้งใช้ระบบหมุนเวียนน้ำแบบปิดเพื่อลดการใช้น้ำ ซึ่งแตกต่างจากระบบหล่อเย็นแบบระเหยที่ใช้ทรัพยากรน้ำจำนวนมาก ทั้งนี้ โครงการน่าจะเริ่มก่อสร้างได้ในช่วงปี 2572-2573 และจะเปิดให้บริการอย่างเป็นทางการในปี 2575

เมื่อ 21 เม.ย. 69 **ออสเตรเลียเพิ่มงบประมาณพัฒนาเทคโนโลยีต่อต้านโดรน เพื่อเสริมศักยภาพกองทัพ**นายแพท คอนรอย รมว.อุตสาหกรรมทหารออสเตรเลีย แถลงว่า รัฐบาลออสเตรเลียจะเพิ่มงบประมาณการลงทุนในระบบเทคโนโลยีต่อต้านอากาศยานไร้คนขับ (โดรน) มากกว่า 2 เท่า โดยจัดสรรวงเงินสูงถึง 7,000 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย (ประมาณ 161,017 ล้านบาท) สำหรับระยะเวลา 10 ปีข้างหน้า พร้อมเริ่มลงนามสัญญาจ้างมูลค่ารวมกว่า 31.7 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย (ประมาณ 729 ล้านบาท) กับบริษัทผู้ผลิตภายในประเทศ เพื่อพัฒนาระบบเลเซอร์พลังงานสูง สำหรับต่อต้านโดรนทั้งแบบเดี่ยวและแบบฝูง ซึ่งมีความแม่นยำในการโจมตีเป้าหมายขนาดเล็กมาก รวมถึงการพัฒนาโดรนสกัดกั้น (Corvo Strike) สำหรับโจมตีเป้าหมายขนาดใหญ่ ทั้งนี้ การเพิ่มการลงทุนดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพออสเตรเลีย ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งในยูเครนและ ตอ.กลาง ที่มีการใช้งานโดรนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของโดรนในฐานะอาวุธสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูงและต้นทุนต่ำ

เมื่อ 26 พ.ค. 69 **ฟิจิจะเป็นที่ตั้งโครงการท่าเรือร่วมแห่งแรกของกลุ่ม QUAD** การประชุม รมว.กต.กลุ่ม QUAD ที่กรุงนิวเดลี อินเดีย สามารถบรรลุข้อตกลงในการดำเนินโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานร่วมกันเป็นครั้งแรก ด้วยการตกลงที่จะก่อสร้างท่าเรือในฟิจิเพื่อแก้ไขข้อจำกัดด้านขีดความสามารถของท่าเรือในหมู่เกาะแปซิฟิก นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้ลงนามข้อตกลงด้านความมั่นคงทางพลังงานในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก รวมถึงกรอบความร่วมมือด้านแร่ธาตุสำคัญ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยืดหยุ่นของห่วงโซ่อุปทาน การลงทุน และการรีไซเคิลแร่ธาตุในภูมิภาคเพิ่มเติม

เมื่อ 8 มิ.ย. 69 **ออสเตรเลีย และเยอรมนี กระชับความร่วมมือด้านความมั่นคงและการป้องกันประเทศ**นางเพนนี หว่อง รมว.กต. และนายริชาร์ด มาร์ลส์ รมว.กห.ออสเตรเลีย เดินทางเยือนกรุงเบอร์ลิน เยอรมนี เพื่อเข้าร่วมการประชุมหารือด้านนโยบาย

ความมั่นคง ระดับ รมว.กต.และ รมว.กห. (2+2) ครั้งที่ 3 โดยทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกระชับความร่วมมือด้านความมั่นคง ประณามการรุกรานยูเครนของรัสเซีย และสนับสนุนการสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน รวมทั้งแสดงความกังวลต่อสถานการณ์ในช่องแคบฮอร์มุซที่อาจกระทบต่อเสรีภาพในการเดินเรือ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางเศรษฐกิจ และการรับมือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อาทิ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ และการบิดเบือนข้อมูลจากต่างชาติ ขณะเดียวกัน ทั้งสองประเทศยังหารือการจัดทำความตกลงสถานะกองกำลัง (Status of Forces Agreement) โดยตั้งเป้าหมายบรรลุผลภายในสิ้นปี 2569 เพื่อยกระดับการฝึกร่วมและอำนวยความสะดวกด้านการเคลื่อนย้ายกำลังพลและยุทโธปกรณ์ทางทหาร สอดรับกับแผนของเยอรมนีในการเพิ่มบทบาทด้านความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก รวมถึงผ่านการเข้าร่วมการฝึกรบทางอากาศ Pitch Black ของออสเตรเลียในอนาคต

บทสรุป ความเคลื่อนไหวของออสเตรเลียในช่วง เม.ย.–มิ.ย. 2569 สะท้อนให้เห็นว่าออสเตรเลียกำลังเร่งปรับบทบาทสู่การเป็น “มหาอำนาจความมั่นคงระดับกลาง (Middle Power)” ที่มีศักยภาพสูงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก โดยมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถทางทหารผ่านการเพิ่มงบประมาณกลาโหม การพัฒนาเทคโนโลยีป้องกันประเทศสมัยใหม่ อาทิ เรือดำน้ำนิวเคลียร์ เรือฟริเกต และระบบต่อต้านโดรน ควบคู่กับการขยายเครือข่ายความร่วมมือด้านความมั่นคงกับพันธมิตรสำคัญ เช่น ญี่ปุ่น เยอรมนี และกรอบความร่วมมือ QUAD ขณะเดียวกันยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและพลังงานสะอาด เพื่อรองรับเศรษฐกิจแห่งอนาคตและการแข่งขันด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) แนวโน้มดังกล่าวบ่งชี้ว่าในระยะต่อไป ออสเตรเลียจะขับเคลื่อนประเทศบนฐานของ “ความมั่นคงเชิงยุทธศาสตร์ควบคู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี” เพื่อเสริมบทบาทผู้นำระดับภูมิภาคท่ามกลางการแข่งขันเชิงอำนาจและความไม่แน่นอนของระเบียบโลกที่ทวีความเข้มข้นมากขึ้น

5. เอเชียตะวันออก

สรุปสถานการณ์เอเชียตะวันออก

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย พ.อ.อนุพนธ์ นาคสุทธิ์ และ น.ท.หญิง จิตราภรณ์ จิตรธร ร.น.

สถานการณ์ของเอเชียตะวันออก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย. – มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

5.1 ญี่ปุ่น

สถานการณ์ความมั่นคงในประเทศญี่ปุ่นช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาถือเป็นช่วงเวลาของการ “ปฏิรูปโครงสร้างความมั่นคงครั้งใหญ่ที่สุดนับหลังสงครามโลกครั้งที่ 2” อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้รัฐบาลของนายกรัฐมนตรีซานาเอะ ทากาอิจิ ความเคลื่อนไหวเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อดุลอำนาจโลก และมีนัยสำคัญที่กองทัพรวมถึงหน่วยงานด้านยุทธศาสตร์ควรติดตามอย่างใกล้ชิด โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

การตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐบาลญี่ปุ่นในการปลดล็อกนโยบายห้ามส่งออกอาวุธ

นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นประกาศยกเลิกข้อจำกัดเกือบทั้งหมดเกี่ยวกับการส่งออกอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Lethal Weapons) ไปยังต่างประเทศ ด้วยเหตุผลและความจำเป็นเชิงยุทธศาสตร์จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในภูมิภาคแปซิฟิกตะวันตกที่เสื่อมถอยลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ญี่ปุ่นจำเป็นต้องเตรียมพร้อมสำหรับ “สงครามที่ยืดเยื้อ” (Protracted War) ซึ่งต้องอาศัยฐานอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่แข็งแกร่งตั้งแต่ยามปกติ การส่งออกอาวุธจึงเป็นเครื่องมือในการกระจายตลาดและเพิ่มขีดความสามารถการผลิตภายในประเทศ ซึ่งนโยบายนี้ช่วยให้ญี่ปุ่นสามารถกระชับความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงกับประเทศที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกัน เช่น การส่งออกเรือฟริเกตชั้น โมกามิ (Mogami-class frigate) รุ่นปรับปรุงให้แก่ออสเตรเลีย และการสนับสนุนความสามารถทางทหารของฟิลิปปินส์ซึ่งอยู่ในแนวหมู่เกาะชั้นแรก (First Island Chain) เพื่อสร้างการป้องปรามในภูมิภาค ขณะเดียวกันก็ได้ประกาศนโยบาย Defense Keynesianism เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้เป็น 1 ใน 17 เซกเตอร์ยุทธศาสตร์หลักที่รัฐร่วมทุนกับเอกชน โดยนำแนวคิด GOCO (Government-Owned, Contractor-Operated) มาใช้เพื่อลดความเสี่ยงด้านการลงทุนให้ภาคเอกชน และใช้การส่งออกอาวุธเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจในประเทศ หลังประกาศนโยบายฯ ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าประชาชนชาวญี่ปุ่นในปัจจุบันมีความเข้าใจต่อความจำเป็นในการยกระดับการป้องกันประเทศและการรักษาความมั่นคงในภูมิภาคมากขึ้น ทำให้กระแสต้านจากภาคประชาชนน่าจะลดลงเมื่อเทียบกับการปรับเปลี่ยนกฎหมายความมั่นคงในอดีต ขณะที่กลุ่มประเทศพันธมิตรและหุ้นส่วนต่างยินดีเนื่องจากการปลดล็อกฯ ช่วยส่งเสริมการพึ่งพาตนเองและการป้องปรามร่วม ในขณะที่จีนมองว่าความเคลื่อนไหวดังกล่าวอาจเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดความตึงเครียดทางทหารในภูมิภาคนี้เพิ่มสูงขึ้น

การปรับโครงสร้าง ASDF ของญี่ปุ่นสู่ภารกิจความมั่นคงทางอวกาศ

รัฐสภาญี่ปุ่นอยู่ระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมายปรับเปลี่ยนชื่อ “กองกำลังป้องกันตนเองทางอากาศ” (ASDF) สู่ “กองกำลังป้องกันตนเองทางอากาศและอวกาศ” ภายในปีงบประมาณ 2026 เพื่อรองรับการขยายขอบเขตภารกิจความมั่นคงเข้าสู่ภาคอวกาศอย่างเป็นทางการ ซึ่งนับเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ครั้งแรกตั้งแต่ปี 1954 ทั้งนี้ ในเชิงโครงสร้างยุทธศาสตร์อวกาศของญี่ปุ่นมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่การจัดตั้งฝูงบินปฏิบัติการในอวกาศเมื่อปี 2020 และได้ยกระดับสู่กองบินปฏิบัติการอวกาศในเดือนมีนาคม 2026 โดยมีกำลังพล 670 นาย และ มีแผนการจะพัฒนาสู่หน่วยงานระดับ “กองบัญชาการปฏิบัติการด้านอวกาศ” ที่มีบุคลากรเพิ่มขึ้นเป็น 880 นายภายในปีงบประมาณ 2026 อย่างไรก็ดี นโยบายการขยายอำนาจทางการทหารดังกล่าวได้ก่อให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์และสร้างความกังวลให้แก่สาธารณชนในวงกว้าง โดยเฉพาะประเด็นด้านภาระผูกพันทางการคลังจากการเพิ่มงบประมาณกลาโหม ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจัดสรรงบประมาณด้านสวัสดิการสังคม นอกจากนี้ ประธานพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่น ได้แสดงทรรศนะว่า การปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของกองกำลังป้องกันตนเองในครั้งนี้ อาจกลายเป็นปัจจัยเร่งให้ห้วงอวกาศแปรสภาพเป็นพื้นที่เผชิญหน้าและยกระดับการแข่งขันทางอาวุธในระดับสากลให้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ความเคลื่อนไหวด้านความมั่นคงของญี่ปุ่นสะท้อนถึงการเปลี่ยนผ่านจากยุค **“หลักนิยมโยชิดะ” (Yoshida Doctrine)** เข้าสู่ยุคของ **“หลักนิยมทากาอิจิ” (Takaichi Doctrine)** ด้วยการส่งเสริมขีดความสามารถทางอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้กลายเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเชิงยุทธศาสตร์ การยื่นข้อเสนอการเป็นผู้จัดหาอาวุธให้แก่พันธมิตร และการลดการพึ่งพามหาอำนาจ อาจกำลังสร้างแรงกดดันให้กลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) ต้องเลือกข้างในเวทีภูมิรัฐศาสตร์ชัดเจนขึ้น

5.2 เกาหลีใต้

สถานการณ์ความมั่นคงของเกาหลีใต้ในช่วง 3 เดือนนี้ถือเป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงทางยุทธศาสตร์ที่เข้มข้นที่สุดครั้งหนึ่งบนคาบสมุทรเกาหลี การปรับตัวของรัฐบาลประธานาธิบดี อี แจมยอง ท่ามกลางแรงกดดันจากนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ และการเปลี่ยนแปลงนโยบายพันธมิตรของสหรัฐฯ ส่งผลให้มีสถานการณ์ที่สำคัญ ดังนี้

การประกาศนโยบาย “สองรัฐที่อยู่ร่วมกันโดยสันติ” (Two Peaceful States) จากการที่เกาหลีเหนือตัดคำว่าการรวมชาติออกจากรัฐธรรมนูญและประกาศให้เกาหลีใต้เป็นศัตรูหมายเลขหนึ่ง ในเดือนพฤษภาคม 2569 รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ออกสมุดปกขาวการรวมชาติ (Unification White Book) ยอมรับแนวคิด “สองรัฐ” (Two States) เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ โดยเปลี่ยนเป้าหมายจากการมุ่งรวมชาติ

เป็นการเน้นบริหารจัดการสถานการณ์เพื่อการอยู่ร่วมกันโดยสันติและป้องกันสงคราม ซึ่งลดโทนความก้าวร้าวเชิงอุดมการณ์ลงอย่างเห็นได้ชัด และ**การรักษาระยะห่างและจำกัดความขัดแย้งกับมหาอำนาจ** แม้เกาหลีใต้จะยังเป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ แต่ในเดือนมิถุนายน 2569 เมื่อประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ของจีน เดินทางเยือนเกาหลีเหนือและกระชับความสัมพันธ์กับคิม จองอึน เกาหลีใต้ก็แสดงท่าทีทางการทูตอย่างระมัดระวัง ไม่ประณามจีนโดยตรง เพื่อเปิดช่องทางทางการทูตและรักษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับจีนไว้เป็นกลไกช่วยลดความตึงเครียดในภูมิภาค

ความท้าทายของยุทธศาสตร์ “3 แกนหลัก” (Three-Axis System) เดิมทีเกาหลีใต้พึ่งพายุทธศาสตร์ 3 แกน คือ (1) Kill Chain โจมตีขัดขวางล่วงหน้า (2) KAMD ระบบป้องกันภัยทางอากาศ และ (3) KMPR การตอบโต้ทำลายล้างครั้งใหญ่ แต่การที่เกาหลีเหนือแก้ไขรัฐธรรมนูญให้อำนาจการสั่งการนิวเคลียร์ (NC2) เป็นสิทธิ์ขาดของคิม จองอึน อย่างเบ็ดเสร็จ ส่งผลให้เกาหลีใต้ต้องปรับปรุงระบบข่าวกรองและยกระดับการตรวจการณ์ทางอวกาศเพื่อจับตาความเคลื่อนไหวของผู้นำเกาหลีเหนือตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนี้การเปิดตัวหลักนิยมใหม่ของญี่ปุ่น (Takaichi Doctrine) ที่หันมาส่งออกอาวุธร้ายแรง ทำให้เกาหลีใต้เลือกที่จะไม่ผูกมัดทางการทหารในลักษณะพันธมิตรร่วมรบกับญี่ปุ่นโดยตรงเพื่อลดแรงต้านภายในประเทศ แต่เลือกใช้ **การซ้อมรบกู้ภัยร่วมทางทะเล (SAREX)** บริเวณเกาะเชจู เป็นช่องทางสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ (Confidence-Building Measures) และป้องกันอุบัติเหตุทางการทหารในน่านน้ำสากลแทน

นัยสำคัญต่อ “ประเทศไทย” ในด้านตลาดและโอกาสของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เกาหลีใต้เป็นหนึ่งในผู้ส่งออกอาวุธหลักของกองทัพไทย การที่เกาหลีใต้ยังคงเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมกลาโหมเพื่อป้องปรามเกาหลีเหนือ ควบคู่กับการแข่งขันกับหลักนิยมใหม่ของญี่ปุ่น อาจทำให้เกาหลีใต้พิจารณายื่นข้อเสนอหรือเงื่อนไขพิเศษในการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทหารให้แก่ไทยเพื่อรักษาฐานลูกค้าในอาเซียน

5.3 เกาหลีเหนือ

สถานการณ์ความมั่นคงของ**เกาหลีเหนือ**ในช่วงที่ผ่านมาเป็นช่วงเวลาที่มีการยกระดับยุทธศาสตร์ชาติไปอีกขั้นทั้งในด้านกฎหมาย พันธมิตร และการขยายแสนยานุภาพเพื่อสถาปนาตนเองเป็นรัฐนิวเคลียร์ถาวร โดยสรุปได้ดังนี้

การปลูกฝังลัทธิชาตินิยมและ “แนวคิดสองรัฐศัตรู” หลังการแก้ไขรัฐธรรมนูญและยกเลิกอุดมการณ์รวมชาติ สังคมเกาหลีเหนือถูกปรับทิศทางการรับรู้ใหม่ผ่านการโฆษณาชวนเชื่ออย่างหนัก โดยหล่อหลอมให้ประชาชนมองเกาหลีใต้เป็น “ศัตรูต่างชาติหมายเลขหนึ่ง” อย่างเป็นเอกเทศ ไม่ใช่พี่น้องร่วมสายเลือดที่รอวันรวมประเทศอีกต่อไป เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่การสะสมอาวุธนิวเคลียร์ในระยะยาว อีกทั้ง **การปั้นทายาททางการเมืองยุคใหม่** จากการปรากฏตัวอย่างต่อเนื่องของ คิม จูแอ ลูกสาวของประธานาธิบดีคิม จองอึน ในการตรวจเยี่ยมฐานทัพและโรงงานป้องกันประเทศสำคัญตลอดไตรมาสนี้ เป็นการส่งสัญญาณทางสังคมและการเมืองในประเทศเพื่อสร้างความยอมรับต่อสายเลือดแผกตู (Paektu Bloodline) ในการคุมกลไกความมั่นคงระดับสูง

การทูตครั้งประวัติศาสตร์ ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่สุดของไตรมาส เมื่อประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ของจีนเดินทางเยือนเกาหลีเหนืออย่างเป็นทางการเพื่อกระชับความสัมพันธ์ก่อนครบรอบ 65 ปีของสนธิสัญญามิตรภาพจีน-เกาหลีเหนือ ทำให้ประธานาธิบดีคิม จองอึน บรรลุผลสำเร็จทางการเมืองในการ “ดึงจีนกลับมาหนุนหลัง” เพื่อคานอำนาจและรักษาสมดุลไม่ให้ตนเองต้องพึ่งพารัสเซียมากเกินไป โดยฝั่งจีนยอมรับสถานะรัฐนิวเคลียร์ de facto ของเกาหลีเหนืออย่างเงียบๆ โดยไม่มีการระบุเรื่อง Denuclearization ในถ้อยแถลงใดๆ ทั้งนี้ **การก้าวสู่ฐานะ “รัฐนิวเคลียร์อย่างเป็นทางการทางกฎหมาย”** ประธานาธิบดีคิม จองอึน แถลงยืนยันอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 23 มิ.ย.69 ว่า การทำหน้าที่และรักษาจุดยืนในฐานะ “รัฐที่มีอาวุธนิวเคลียร์” คือหนทางเดียวที่ถูกต้องในการรับมือกับความมั่นคงโลกที่ซับซ้อน พร้อมทั้งขยายโรงงานและโครงสร้างพื้นฐานในการผลิตวัสดุนิวเคลียร์ เพื่อเร่งเพิ่มจำนวนหัวรบอย่างก้าวกระโดด เพื่อส่งสัญญาณว่าจะ “ไม่มีการเจรจาเพื่อปลดอาวุธนิวเคลียร์อีกต่อไป” โดยการปิดประตูการทูตเรื่องการปลดอาวุธนิวเคลียร์กับสหรัฐฯ และเกาหลีใต้โดยสิ้นเชิง

การมุ่งสู่การสร้าง “กองทัพเรือน้ำลึก” (Green-Water Navy) นอกจากความพร้อมด้านนิวเคลียร์บนบกแล้ว ในช่วงเดือนมิถุนายน มีหลักฐานภาพถ่ายดาวเทียมระบุว่า เกาหลีเหนือได้ทำการขยายอู่ต่อเรือและโครงสร้างพื้นฐานทางเรือที่เมืองนัมโพ (Nampo) และซ่องจิน (Chongjin) พร้อมประกาศแผนการสร้าง **“เรือรบยุทธศาสตร์ขนาด 10,000 ตัน” (Strategic Guided Missile Cruiser)** และทำการทดสอบเดินเรือของเรือพิฆาตชั้น Choe Hyon (เรือ Kang Kon) เพื่อขยายระยะการโจมตีด้วยขีปนาวุธนำวิถีและนิวเคลียร์จากทะเล

นัยสำคัญต่อ “ประเทศไทย” ความแบนแน่นระหว่าง จีน-เกาหลีเหนือ-รัสเซีย ที่เพิ่มขึ้นในช่วง เม.ย.-มิ.ย. 2569 กลายเป็นสภาวะบล็อกความมั่นคงถาวร (Two-Bloc Confrontation) พร้อมส่งสัญญาณการตอบโต้กลุ่มสามภาคี (US-Japan-ROK) และหลักนิยม Takaichi Doctrine โดยตรง ทำให้เอเชียตะวันออกกลายเป็นสภาวะสงครามเย็นยุคใหม่อย่างถาวร ดังนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องดำเนินยุทธศาสตร์ทางการทูตอย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้ถูกดึงเข้าไปร่วมในความขัดแย้งนี้

สถานการณ์ระดับภูมิภาค

1. จีน

สรุปสถานการณ์จีน

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ ร.อ.หญิง นิตยา งานไว

สถานการณ์ของจีน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย.-มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

การประชุมสุดยอดระหว่างประธานาธิบดีสี จิ้นผิงของจีน และประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ของสหรัฐฯ ณ กรุงปักกิ่ง ระหว่างวันที่ 13–15 พฤษภาคม 2026 ถือเป็นพัฒนาการสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ชาติมหาอำนาจท่ามกลางบริบทการแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ที่ทวีความเข้มข้นขึ้นในทุกมิติทั้งการเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และความมั่นคง แม้ว่าการประชุมครั้งนี้จะไม่ก่อให้เกิดข้อตกลงเชิงโครงสร้างหรือแถลงการณ์ร่วมที่เปลี่ยนแปลงทิศทางความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ แต่จากมุมมองของจีน การประชุมดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นใหม่ของความสัมพันธ์จีน–สหรัฐฯ และเป็นโอกาสสำคัญในการผลักดันแนวคิดความสัมพันธ์จีน–สหรัฐฯ เชิงสร้างสรรค์ที่มีเสถียรภาพทางยุทธศาสตร์ (Constructive China–US Relationship of Strategic Stability) ซึ่งจีนมองว่าเป็นกรอบความสัมพันธ์ของชาติมหาอำนาจรูปแบบใหม่สำหรับศตวรรษที่ 21

ท่าทีของจีนต่อการประชุมฯ

จากการพิจารณาถ้อยแถลงของนายหวัง อี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจีน ภายหลังการประชุมฯ จีนพยายามนำเสนอว่าทั้งสองประเทศควรหลีกเลี่ยง “กับดักธูซิดิดีส” (Thucydides Trap) และร่วมกันสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การเคารพผลประโยชน์หลักของกันและกัน และการบริหารจัดการความแตกต่างผ่านการเจรจามากกว่าการเผชิญหน้า แนวคิดดังกล่าวสะท้อนความพยายามของจีนในการลดความเสี่ยงของความขัดแย้งกับสหรัฐฯ ขณะเดียวกันก็สร้างสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศในระยะยาว

สำหรับจีน แนวคิดความมั่นคงทางยุทธศาสตร์ (Strategic Stability) มิได้หมายถึงเพียงการลดความตึงเครียดทางการทูตเท่านั้น แต่เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาแห่งชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้าง “พื้นที่ทางยุทธศาสตร์” (Strategic Space) ให้จีนสามารถเดินหน้าการพัฒนาเศรษฐกิจ การยกระดับอุตสาหกรรม และการพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง ภายใต้บริบทที่สหรัฐฯ ยังคงใช้มาตรการควบคุมการส่งออกเทคโนโลยีขั้นสูงและจำกัดการเข้าถึงเทคโนโลยีที่สำคัญของจีน การรักษาความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ ให้อยู่ในระดับที่สามารถบริหารจัดการได้ จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาของจีนในระยะยาว

สอดคล้องกับมุมมองของหน่วยงานคลังสมองจากต่างประเทศ เช่น Institute for National Security Strategy (INSS) ของเกาหลีใต้ การประชุมฯ ครั้งนี้ทั้งจีนและสหรัฐฯ ต่างต้องการ “ซื้อเวลา” เพื่อจัดการกับลำดับความสำคัญภายในประเทศของตน โดยจีนต้องการรักษาเสถียรภาพภายนอกเพื่อสนับสนุนการดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 15 (2026–2030) ขณะที่สหรัฐฯ ต้องการลดแรงกดดันทางเศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศ โดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. **ประเด็นไต้หวัน** ยังคงเป็นหัวใจสำคัญของกรอบความมั่นคงเชิงยุทธศาสตร์ของจีน โดยจีนยืนยันว่าไต้หวันเป็น “ผลประโยชน์หลัก” (Core Interest) และเป็น “เส้นแดง” (Red Line) ที่ไม่สามารถประนีประนอมได้ จีนมองว่าความสัมพันธ์จีน–สหรัฐฯ จะมีเสถียรภาพได้ก็ต่อเมื่อสหรัฐฯ ปฏิบัติตามหลักการจีนเดียวและไม่สนับสนุนแนวคิดเอกราชไต้หวัน รายงานของ INSS วิเคราะห์ว่า ความเข้าใจของจีนต่อคำว่า “Strategic Stability” สะท้อนความต้องการให้สหรัฐฯ เคารพข้อกังวลด้านความมั่นคงของจีน โดยเฉพาะประเด็นไต้หวัน มากกว่าการสร้างเสถียรภาพในความหมายทั่วไป ดังนั้น การผลักดันแนวคิด Strategic Stability ของจีนจึงมีนัยสำคัญต่อการรักษาสถานะเดิมในช่องแคบไต้หวัน และการป้องกันไม่ให้ประเด็นดังกล่าวกลายเป็นชนวนความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ

2. มิติทางเศรษฐกิจ จีนใช้การประชุมฯ ครั้งนี้เพื่อรักษาช่องทางความร่วมมือทางการค้ากับสหรัฐฯ ขณะเดียวกันก็เร่งดำเนินยุทธศาสตร์กระจายความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ จากบทวิเคราะห์ของ World Economic Forum ชี้ว่า จีนกำลังขยายความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนไปยังอาเซียน กลุ่มประเทศ Global South ตะวันออกกลาง แอฟริกา และลาตินอเมริกา เพื่อลดการพึ่งพาตลาดสหรัฐฯ และเพิ่มความยืดหยุ่นของห่วงโซ่อุปทาน แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนว่า จีนไม่ได้มุ่งลดการแข่งขันกับสหรัฐฯ แต่กำลังปรับตัวเพื่อรับมือกับการแข่งขันในระยะยาวภายใต้เงื่อนไขที่เอื้อต่อผลประโยชน์ของตนเองมากขึ้น

3. จีนยังใช้การประชุมฯ ครั้งนี้เพื่อแสดงบทบาทในฐานะ “ผู้รักษาเสถียรภาพ” (Stabilizing Actor) ในประเด็นระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสถานการณ์ตะวันออกกลาง จีนสนับสนุนการเจรจาระหว่างสหรัฐฯ และอิหร่าน การรักษาการหยุดยิง และการเปิดเส้นทางเดินเรือในช่องแคบฮอร์มุซ โดยพยายามนำเสนอภาพลักษณ์ของตนในฐานะมหาอำนาจที่รับผิดชอบและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี บทบาทดังกล่าวไม่เพียงช่วยเพิ่มอิทธิพลทางการทูตของจีน แต่ยังช่วยสร้างสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่เอื้อต่อความมั่นคงทางพลังงานและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของจีนอีกด้วย

แม้ว่าการประชุมสุดยอดปี 2026 จะช่วยลดความตึงเครียดและสร้างบรรยากาศเชิงบวกในระยะสั้น แต่สถาบันวิจัยหลายแห่ง เช่น CFR และ The Diplomat ต่างเห็นตรงกันว่า ปัจจัยเชิงโครงสร้างที่เป็นรากฐานของการแข่งขันจีน–สหรัฐฯ ยังคงดำรงอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันทางเทคโนโลยี ความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ปัญหาไต้หวัน และการแย่งชิงอิทธิพลในระเบียบโลก ดังนั้น เสถียรภาพที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงการบริหารความเสี่ยงและการสร้างเงื่อนไขที่เอื้อต่อการดำเนินยุทธศาสตร์ของแต่ละฝ่าย มากกว่าการยุติการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ

บทสรุป การประชุมสุดยอดจีน–สหรัฐฯ ปี 2026 สะท้อนให้เห็นว่า จีนกำลังใช้แนวคิด “ความมั่นคงเชิงยุทธศาสตร์” เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารการแข่งขันกับสหรัฐฯ ภายใต้เป้าหมายการรักษาเสถียรภาพภายนอก การคุ้มครองผลประโยชน์หลักด้านไต้หวัน การเร่งพัฒนาเทคโนโลยีและเศรษฐกิจภายในประเทศ ตลอดจนการขยายบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ จีนไม่ได้มุ่งยุติการแข่งขันกับสหรัฐฯ หากแต่มุ่งสร้างเงื่อนไขที่เอื้อต่อการดำเนินยุทธศาสตร์ระยะยาวของตนเอง ดังนั้น “เส้นทางสู่ความมั่นคงเชิงยุทธศาสตร์ของจีน” ภายหลังการประชุมสุดยอดปี 2026 จึงมิใช่เส้นทางแห่งการประนีประนอม แต่เป็นเส้นทางแห่งการสร้างเสถียรภาพเพื่อรองรับการแข่งขันระยะยาวในระเบียบโลกที่กำลังเปลี่ยนผ่านอย่างรวดเร็ว

2. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.1 กัมพูชา

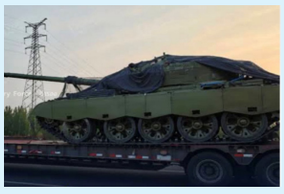
สรุปสถานการณ์กัมพูชา

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ นายสรรพมงคล สมวงษ์

สถานการณ์ของกัมพูชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย.-มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

กัมพูชาปรากฏความเคลื่อนไหวด้านความมั่นคงหลายประการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านนโยบายกำลังพล การเสริมสร้างบทบาทของกองทัพ การจัดหายุทโธปกรณ์ และการสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ต่อสาธารณชน ภายหลังความตึงเครียดบริเวณชายแดนไทย–กัมพูชาที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันอย่างจากปีที่แล้ว แม้รัฐบาลกัมพูชาจะยืนยันว่ามาตรการทั้งหมดมีวัตถุประสงค์เพื่อการป้องกันประเทศ แต่เมื่อพิจารณาตามลำดับเหตุการณ์จะพบว่าพัฒนาการเหล่านี้มีนัยสำคัญและสะท้อนทิศทางการเสริมสร้างความพร้อมด้านความมั่นคงของรัฐในหลายมิติพร้อมกัน

จุดเริ่มต้นของพัฒนาการดังกล่าวปรากฏขึ้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2569 รัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศบังคับใช้กฎหมายเกณฑ์ทหารอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่มีการตรากฎหมายดังกล่าวเมื่อปี 2549 โดยกำหนดให้ชายอายุ 18–25 ปี ต้องเข้ารับราชการทหารเป็นเวลา 2 ปี ขณะที่ผู้ผ่านการรับราชการจะถูกบรรจุเป็นกำลังสำรองจนถึงอายุ 45 ปี รัฐบาลระบุว่ามาตรการดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มกำลังพลสำรอง เสริมสร้างความพร้อมในการป้องกันประเทศ และปลูกฝังความรักชาติแก่คนรุ่นใหม่ การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวถือเป็นพัฒนาการสำคัญ

เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแปลงจากระบบที่อาศัยกำลังพลสมัครใจไปสู่ระบบที่เปิดโอกาสให้รัฐสามารถระดมกำลังคนได้ในระดับที่กว้างขึ้น หากเกิดวิกฤตด้านความมั่นคงในอนาคต อีกทั้งยังช่วยสร้างฐานกำลังสำรองที่สามารถเรียกใช้งานได้ในระยะยาว นอกจากนั้น ฮุน มาเนตยังได้เสนอให้นำนักโทษวัยรุ่นและกลุ่มอันธพาลมาทำงานสนับสนุนกองทัพบริเวณชายแดน โดยมีเงื่อนไขว่าจะไม่ให้จับอาวุธรบในแนวหน้า ทำให้กรมราชทัณฑ์ได้ส่งตัวนักโทษชายจำนวน 790 คน (แบ่งไปยังจังหวัดโพธิสัตว์ 651 คน และอุดรมีชัย 139 คน) เพื่อไปร่วมโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยนักโทษกลุ่มนี้มีหน้าที่ทำเกษตรกรรม ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ รวมถึงงานช่างอย่างการหล่อฝาครอบสนามเพลาะและงานโครงสร้างคอนกรีต เพื่อสนับสนุนกองกำลังที่ประจำการตามแนวชายแดน

พัฒนาการอีกประการหนึ่งที่มีความน่าสนใจอย่างมีนัยสำคัญได้เกิดขึ้นในช่วงต้นเดือนมิถุนายน 2569 เมื่อกัมพูชาได้รับมอบรถถังหลักแบบ Type 59D จากจีนเป็นล็อตแรก ภายใต้โครงการจัดหายุทโธปกรณ์ที่ดำเนินมาหลายปี โดยรถถังรุ่นดังกล่าวได้รับการปรับปรุงจาก Type 59 รุ่นเดิมอย่างมาก ทั้งการติดตั้งปืนใหญ่ขนาด 105 มิลลิเมตร ระบบควบคุมการยิงแบบดิจิทัล กล้องตรวจการณ์ความร้อน และเกราะปฏิกิริยาระเบิด (ERA) ซึ่งช่วยเพิ่มขีดความสามารถของกองทัพบกกัมพูชาอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับยุทโธปกรณ์เดิมที่ประจำการอยู่

อย่างไรก็ตาม การส่งมอบรถถังดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วงที่ความสัมพันธ์ไทย–กัมพูชายังคงมีความอ่อนไหว จึงทำให้เกิดกระแสคาดการณ์ว่าการจัดหายุทโธปกรณ์ครั้งนี้อาจเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ชายแดน แต่ ฮุน เซน ได้ออกมาชี้แจงว่ารถถังทั้งหมดเป็นส่วนหนึ่งของโครงการที่สั่งซื้อไว้ล่วงหน้าหลายปีก่อนเกิดวิกฤตชายแดน และมีวัตถุประสงค์เพื่อการป้องกันประเทศเท่านั้น ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อคุกคามหรือเตรียมการทางทหารต่อประเทศใด มากไปกว่านั้น นักวิเคราะห์ด้านความมั่นคงของกัมพูชายังได้ออกมาสนับสนุนคำอธิบายดังกล่าว โดยระบุว่าการได้รับรถถังจากจีนควรถูกมองในฐานะส่วนหนึ่งของกระบวนการปรับปรุงกองทัพมากกว่าจะเป็นการยกระดับความขัดแย้ง โดยชี้ว่าการจัดหายุทโธปกรณ์ครั้งนี้เป็นผลจากความร่วมมือทางทหารระยะยาวระหว่างจีนและกัมพูชา และไม่ใช่มาตรการตอบสนองต่อเหตุการณ์ชายแดนในระยะสั้น

แม้ฝ่ายกัมพูชาจะพยายามสื่อสารว่าการเสริมสร้างกำลังทางทหารเป็นเพียงการพัฒนาศักยภาพด้านการป้องกันประเทศ แต่ฝ่ายไทยก็เห็นว่าพัฒนาการดังกล่าวควรถูกจับตามองอย่างใกล้ชิด โดยสภาความมั่นคงแห่งชาติได้ประเมินว่าสถานการณ์บริเวณชายแดนไทย–กัมพูชายังคงอยู่ในภาวะ “เปราะบาง” แม้ว่าจะยังไม่พบสัญญาณของการเตรียมปฏิบัติการทางทหารเชิงรุกจากฝ่ายกัมพูชาก็ตาม

เมื่อพิจารณาความเคลื่อนไหวทั้งหมดตามลำดับเวลา จะเห็นได้ว่าพัฒนาการด้านความมั่นคงของกัมพูชาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในห้วงนี้เป็นกระบวนการที่มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกันอยู่ แม้มาตรการต่าง ๆ จะถูกนำเสนอในฐานะนโยบายเพื่อการป้องกันประเทศ แต่เมื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกัน จะเห็นแนวโน้มที่ชัดเจนว่ากัมพูชากำลังดำเนินกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพด้านความมั่นคงของรัฐอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านกำลังพล กำลังสำรอง ความพร้อมรบ บทบาทของสถาบันทหาร และขีดความสามารถทางยุทโธปกรณ์ ซึ่งถือเป็นพัฒนาการสำคัญด้านความมั่นคงกัมพูชา และเป็นปัจจัยที่ควรได้รับการติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไปในระยะข้างหน้า

2.2 เมียนมา

สรุปสถานการณ์เมียนมา

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ ร.ต. สิทธิชัย สุขคะตะ

สถานการณ์ของเมียนมา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย.-มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

สถานการณ์การเมืองเมียนมา พลเอกอาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ผู้นำทหารเมียนมาที่เพิ่งก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ได้ออกคำสั่งฉุกเฉินประกาศใช้กฎอัยการศึกใน 60 อำเภอทั่วประเทศ (24 เม.ย.) เพื่อยกระดับการรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงในพื้นที่ที่ยังคงมีการสู้รบอย่างหนัก แม้จะมีการเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลพลเรือน ประกาศดังกล่าวมีผลบังคับใช้เป็นเวลา 90 วัน ครอบคลุมพื้นที่ในรัฐกะฉิ่น, กะยา, กะเหรี่ยง, ชิน, ฉาน และยะไข่ รวมถึงภูมิภาคสะกาย, มาเกว และมัณฑะเลย์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่กองทัพเคยประกาศมาตรการจำกัดเวลาออกนอกเคหสถาน หรือเคอร์ฟิว มาตั้งแต่หลังรัฐประหารปี 2021 และอำนาจบริหารและตุลาการทั้งหมดในพื้นที่ที่ประกาศกฎอัยการศึก จะถูกโอนไปอยู่ในความดูแลของ พลเอก เย วิน อู ผู้บัญชาการทหารสูงสุดคนใหม่ของเมียนมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ “ยุติการก่อการร้ายด้วยอาวุธ” และเพื่อฟื้นฟู “หลักนิติธรรม” ให้กลับมาสู่ความสงบเรียบร้อย

อย่างไรก็ตามในช่วงเดือน พ.ค. ที่ผ่านมา กองทัพเมียนมายึดคืนเมืองมอต่อง ในภาคตะนาวศรี (ตะนิ่นตายี) ติดชายแดนประเทศไทยคืนมาได้แล้ว ถือเป็นอีกชัยชนะของกองทัพเมียนมาเหนือกองกำลังชนกลุ่มน้อยและกองกำลังฝ่ายต่อต้านรัฐบาลทหารในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา การต่อสู้ในช่วงดังกล่าวมีทั้งการปะทะครั้งใหญ่และเล็กมากกว่า 200 ครั้ง ส่งผลให้นักรบฝ่ายต่อต้านเสียชีวิตอย่างน้อย 24 ราย และสมาชิกกองทัพบางส่วนสละชีวิต แต่ไม่ได้ระบุว่ามีจำนวนทหารเสียชีวิตกี่นาย ส่งผลให้การค้าข้ามพรมแดนและกิจกรรมการขนส่งระหว่างสองประเทศผ่านเส้นทางตะนาวศรี-มอต่องจะกลับมาดำเนินการได้อีกครั้ง

แนวโน้มและผลกระทบ แม้รัฐบาลเมียนมาจะเปลี่ยนผ่านสู่การปกครองโดยพลเรือน แต่การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินใน 60 เมืองและการโอนอำนาจให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุดสะท้อนว่ากองทัพยังคงเป็นกลไกหลักในการควบคุมความมั่นคงของประเทศ ขณะที่ความสำเร็จในการยึดคืนเมืองมอต่องและเปิดเส้นทางการค้าชายแดน ช่วยเสริมความชอบธรรมและความเชื่อมั่นให้กองทัพในการขยายปฏิบัติการต่อกลุ่มต่อต้าน อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งยังมีแนวโน้มยืดเยื้อ ส่งผลให้ไทยต้องเฝ้าระวังผลกระทบด้านความมั่นคงชายแดน การเคลื่อนย้ายผู้หนีภัย และอาชญากรรมข้ามชาติที่อาจเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน หากสถานการณ์ในพื้นที่ตะนาวศรีมีเสถียรภาพมากขึ้น ก็อาจเป็นปัจจัยบวกต่อการค้าและการคมนาคมชายแดนไทย–เมียนมาในระยะต่อไป

2.3 อินโดนีเซีย

สรุปสถานการณ์อินโดนีเซีย

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ น.ส.นภิส กรภควัฒน์จินดา

สถานการณ์ของอินโดนีเซีย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย.-มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

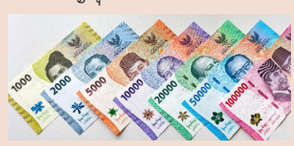
เมื่อ 11 เม.ย.69 กระทรวงการต่างประเทศอินโดนีเซียระบุว่า อินโดนีเซีย รัสเซียและอินโดนีเซียจะหารือทวิภาคีเกี่ยวกับการซื้อขายน้ำมัน ประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ของรัสเซีย และประธานาธิบดีปราโบโวซูเบียนโต ของอินโดนีเซีย มีกำหนดพบหารือทวิภาคีที่รัสเซียเพื่อหารือความร่วมมือด้านพลังงาน โดยอินโดนีเซียมีแผนนำเข้าน้ำมันจากรัสเซียเพิ่มขึ้น เพื่อลดการพึ่งพาน้ำมันจากตะวันออกกลางและช่วยตรึงราคาน้ำมันภายใน ประเทศไม่ให้สูงเกินไป ทั้งยังเป็นการตอกย้ำความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์รัสเซีย-อินโดนีเซียที่ทั้งสองประเทศลงนามไว้เมื่อปี 2568 แม้อินโดนีเซียจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตตะวันออกกลางน้อยกว่าหลายประเทศในอาเซียน เนื่องจากนำเข้าน้ำมันจากภูมิภาคดังกล่าวเพียงประมาณร้อยละ 25 ของความต้องการใช้ทั้งหมดก็ตาม

ต่อเนื่องด้วย วันที่ 29 เม.ย.69 ว่า รัฐบาลอินโดนีเซียประกาศเดินหน้าจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) ด้านการเงิน เพื่อยกระดับประเทศสู่ศูนย์กลางการเงินระดับโลก แข่งขันกับสิงคโปร์ ฮ่องกง และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โดยอยู่ระหว่างจัดทำกฎระเบียบและคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพตามมาตรฐานสากล พร้อมดึงดูดการจัดตั้งสำนักงานบริหารทรัพย์สินครอบครัว (Family Offices) ซึ่งคาดว่าจะสร้างเม็ดเงินลงทุนได้สูงถึง 500,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมศูนย์ข้อมูล (Data Center) โดยใช้จุดแข็งด้านกำลังการผลิตโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และเครือข่ายใยแก้วนำแสงใต้ทะเล เพื่อรองรับการย้ายฐานลงทุนและใช้ประโยชน์จากการชะลอตัวของโครงการในสิงคโปร์ ท่ามกลางความไม่แน่นอนจากสถานการณ์ตะวันออกกลาง

สถานการณ์ถัดมา อินโดนีเซียยืนยันว่าเรือบรรทุกน้ำมันอิหร่านที่แล่นผ่านน่านน้ำของตนสามารถใช้สิทธิการผ่านทางได้ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS 1982) โดยรัฐบาลอยู่ระหว่างตรวจสอบข้อเท็จจริงและประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด พร้อมติดตามสถานการณ์และเตรียมดำเนินการทางการทูตตามความเหมาะสม ท่าทีดังกล่าวเกิดขึ้นหลังมีรายงานตรวจพบเรือบรรทุกน้ำมันดิบขนาดใหญ่ของอิหร่าน ซึ่งบรรทุกน้ำมันมูลค่ากว่า 220 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แล่นผ่านช่องแคบลอมบอกของอินโดนีเซีย ขณะที่เรืออีกลำ ชื่อ DERYA มุ่งหน้าไปยังหมู่เกาะรีเยา หลังไม่สามารถส่งมอบน้ำมันดิบให้อินเดียได้ ท่ามกลางความพยายามของกองทัพเรือสหรัฐฯ ในการผลักดันเรือในเครือข่ายเดียวกันกลับสู่อิหร่านอย่างต่อเนื่อง

อินโดนีเซียพิจารณาใช้ข้อตกลงแลกเปลี่ยนสกุลเงินกับคู่ค้าหลักเพื่อลดการพึ่งพาดอลลาร์สหรัฐฯ อินโดนีเซียกำลังพิจารณาใช้ข้อตกลงแลกเปลี่ยนสกุลเงิน (Currency Swap) กับจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เพื่อรับมือกับการอ่อนค่าของเงินรูเปียห์และลดการพึ่งพาเงินดอลลาร์สหรัฐฯ โดยรัฐบาลร่วมกับธนาคารอินโดนีเซีย (BI) ศึกษาแนวทางใช้หรือขยายข้อตกลงที่มีอยู่เดิม ซึ่งแตกต่างจากการทำธุรกรรมด้วยสกุลเงินท้องถิ่น (Local Currency Transactions) ทั้งนี้ อินโดนีเซียมีข้อตกลงแลกเปลี่ยนสกุลเงินกับทั้ง 3 ประเทศอยู่แล้ว ได้แก่ จีน วงเงินสูงสุด 55,790 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เกาหลีใต้ 7,320 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และญี่ปุ่น 22,760 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อเสริมเสถียรภาพทางการเงินและลดความเสี่ยงจากความผันผวนของค่าเงินโลก

ต่อเนื่องด้วย สถานการณ์เครือข่ายการค้ามนุษย์สมัยใหม่ในอินโดนีเซียใช้ไทยและสิงคโปร์เป็นทางผ่านลักลอบเข้ามาเลเซีย สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมาเลเซียเปิดเผยการปราบปรามเครือข่ายค้ามนุษย์ชาวอินโดนีเซียที่ใช้ไทยและสิงคโปร์เป็นประเทศทางผ่าน เพื่อลักลอบนำแรงงานผิดกฎหมายเข้าสู่มาเลเซีย ขบวนการได้ปรับเปลี่ยนจากการเดินทางทางทะเลมาใช้เส้นทางทางอากาศและทางบกที่ซับซ้อนขึ้น แบ่งเป็น 2 เส้นทางหลัก ได้แก่ อินโดนีเซีย-สิงคโปร์-รัฐยะโฮร์ และอินโดนีเซีย-ท่าอากาศยานหาดใหญ่-นราธิวาส ก่อนลักลอบเข้าสู่รัฐกลันตันและเดินทางต่อไปยังกัวลาลัมเปอร์ ขบวนการเรียกค่านายหน้าประมาณ 3,500–4,000 ริงกิต/คน เพื่อจัดหาที่พักปลอมแปลงตราประทับเข้าเมือง และอำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง โดยมีเครือข่ายท้องถิ่นช่วยสนับสนุนด้านโลจิสติกส์ ทำให้การตรวจจับทำได้ยากยิ่งขึ้น

และเมื่อวันที่ 7 พ.ค.69 ธนาคารกลางอินโดนีเซียจำกัดการซื้อดอลลาร์สหรัฐฯ หลังค่าเงินรูเปียห์อ่อนค่ารุนแรง ธนาคารกลางอินโดนีเซีย (BI) ปรับลดเพดานการซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐโดยไม่ต้องยื่นเอกสารประกอบจาก 100,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อเดือน เหลือ 50,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อเดือน เพื่อรักษาเสถียรภาพของค่าเงินรูเปียห์หลังอ่อนค่าทำสถิติต่ำสุดที่ 17,425 รูเปียห์ต่อดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ BI ยังอยู่ระหว่างพิจารณาลดเพดานดังกล่าวลงเหลือ 25,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อเดือน พร้อมเพิ่มความเข้มงวดในการกำกับดูแลสถาบันการเงินและภาคธุรกิจที่

ซื้อขายเงินดอลลาร์ปริมาณมาก เพื่อป้องกันการเก็งกำไรและสร้างความเชื่อมั่นต่อสกุลเงินรูเปียห์

บทสรุป ในช่วงเดือนเมษายน–มิถุนายน 2569 อินโดนีเซียเผชิญแรงกดดันจากความผันผวนทางเศรษฐกิจและภูมิรัฐศาสตร์โลก โดยเฉพาะผลกระทบจากความขัดแย้งในตะวันออกกลางที่ส่งผลต่อราคาพลังงานและค่าเงินรูเปียห์ รัฐบาลจึงต้องเร่งดำเนินมาตรการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทั้งการจำกัดการซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ การพิจารณาใช้ข้อตกลงแลกเปลี่ยนสกุลเงินกับจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เพื่อลดการพึ่งพาเงินดอลลาร์สหรัฐฯ รวมถึงการเร่งดึงดูดการลงทุนผ่านการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษด้านการเงินและการพัฒนาศูนย์ข้อมูล (Data Center) ด้านพลังงาน อินโดนีเซียให้ความสำคัญกับการกระจายแหล่งนำเข้าน้ำมัน โดยมีแนวโน้มเพิ่มความร่วมมือกับรัสเซียเพื่อเสริมความมั่นคงด้านพลังงานและควบคุมราคาน้ำมันภายในประเทศ ขณะเดียวกันยังต้องบริหารความสมดุลทางการทูต ท่ามกลางการแข่งขันเชิงอิทธิพลของมหาอำนาจ โดยยืนยันการยึดมั่นหลักกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (UNCLOS) กรณีเรือบรรทุกน้ำมันอิหร่านผ่านน่านน้ำอินโดนีเซีย นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังเผชิญความท้าทายด้านความมั่นคงข้ามพรมแดน จากการที่เครือข่ายค้ามนุษย์ใช้ประเทศเป็นจุดต้นทางในการลักลอบเคลื่อนย้ายแรงงานผิดกฎหมายผ่านไทยและสิงคโปร์เข้าสู่มาเลเซีย สะท้อนปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่ยังคงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง

2.4 มาเลเซีย

สรุปสถานการณ์มาเลเซีย

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ
นายปราการเทพ ศรีธารทัพพย์

สถานการณ์ของมาเลเซีย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย.-มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

นายกฯ มาเลเซียส่งสัญญาณอาจยุบสภาฯ และจัดเลือกตั้งก่อนกำหนดหากพรรคร่วมยังแตกแยก นายกฯ อันวาร์ อิบราฮิม ของมาเลเซีย กล่าวสุนทรพจน์ในงานประชุมกลุ่มพันธมิตรแห่งความหวัง (Pakatan Harapan-PH/แกนนำรัฐบาล) เมื่อ 17 พ.ค.69 ว่า ปัจจุบัน พรรคร่วมรัฐบาลมาเลเซียยังดำรงความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างราบรื่น แต่หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฝ่าฝืนข้อตกลงจนทำให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพ อาจจำเป็นต้องยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อจัดการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 16 (GE16) ก่อนกำหนดเดิมใน ก.พ.71 ทั้งนี้ ท่าทีดังกล่าวมีขึ้นท่ามกลางกระแสข่าวลือถึงความแตกแยกภายในกลุ่ม PH ที่ไม่เห็นด้วยกับการเป็นพันธมิตรกับกลุ่มแนวร่วมแห่งชาติ (Barisan Nasional-BN/แนวร่วมพรรครัฐบาล) หลังกลุ่ม BN ประกาศจะส่งผู้สมัครชิงตำแหน่งทั้งหมด 52 ที่นั่งในการเลือกตั้งรัฐยะโฮร์ (ยังไม่ระบุวัน) โดยไม่ร่วมมือกับพันธมิตรใด ซึ่งผิดจากข้อตกลงกับกลุ่ม PH จนอาจทำให้ นรม.อันวาร์ ต้องประกาศยุบสภาฯ และจัดเลือกตั้งห้วงครึ่งหลังของปี 2569

มาเลเซียยกระดับการควบคุมชายแดนไทย-มาเลเซียหลังเกิดเหตุคนร้ายยิงครอบครัวตำรวจใน จ.ปัตตานี ดาโต๊ะ โมฮาหมัด ยูซฟ มามัต ผบ.ตร.รัฐกลันตัน มาเลเซีย ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนเมื่อ 28 พ.ค.69 ยืนยันการยกระดับมาตรการควบคุมชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยสั่งการให้ จนท.ทุกคนที่ประจำการตามแนวชายแดนให้เฝ้าระวังและเตรียมความพร้อมปฏิบัติงานในระดับสูง ทั้งนี้ การแสดงท่าทีดังกล่าวมีขึ้น หลังจากเกิดเหตุคนร้ายยิงครอบครัวตำรวจใน จ.ปัตตานี เมื่อ 25 พ.ค.69

กห.มาเลเซียจัดซื้อขีปนาวุธและยุทโธปกรณ์เพื่อเสริมภารกิจ ทร. เมื่อ 24 เม.ย.69 กห.มาเลเซียลงนามข้อตกลงจัดซื้อขีปนาวุธและยุทโธปกรณ์เพื่อเสริมภารกิจของ ทร.มาเลเซีย มูลค่ากว่า 285 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ กับ 3 บริษัท ได้แก่ 1) บริษัท MBDA ของยุโรป ชนะสัญญาจัดซื้อขีปนาวุธต่อต้านอากาศยาน (SAM) 29 ลูก อาจเป็นรุ่น VL MICA สำหรับโครงการเรือรบน่านน้ำตื้น (LCS) 2) บริษัท LIG Defense&Aerospace ของเกาหลีใต้ ชนะสัญญาจัดซื้อขีปนาวุธต่อต้านอากาศยาน K-SAAM หรือ Haegung จำนวน 48 ลูก สำหรับเรือตรวจการณ์ชายฝั่ง (LMS) และ 3) บริษัท Roketsan ของตุรกี ชนะสัญญาจัดซื้อขีปนาวุธต่อต้านเรือ (SSM) 24 ลูก โดยดาตุ๊ก ซรี โมฮาเม็ด คาเล็ด โนร์ดิน รมว.กห.มาเลเซีย กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดซื้อครั้งนี้ เพื่อรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงในทะเลจีนใต้และปกป้องน่านน้ำของประเทศ อาทิ ช่องแคบมะละกา ทะเลสุลาเวสี และทะเลซูลู

มาเลเซียอยู่ระหว่างหารือกับรัสเซียตั้งฐานปล่อยยานอวกาศของรัสเซีย นายนาอิล ลาตียปอฟ ออท.รัสเซีย/กรุงกัวลาลัมเปอร์ แถลงในงาน Defense Services Asia (DSA) ที่ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้านานาชาติมาเลเซีย (MITEC) กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อ 22 เม.ย.69 ว่า มาเลเซียและรัสเซียสนใจที่จะขยายความร่วมมือด้านอวกาศระหว่างกัน โดยเฉพาะการตั้งฐานปล่อยยานอวกาศในมาเลเซีย ซึ่งองค์การอวกาศสหพันธรัฐรัสเซีย (Russian Federal Space Agency-RKA) หรือ รอสคอสมอส เห็นว่ามาเลเซียเป็นประเทศที่เหมาะสม เนื่องจากอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร ทำให้ง่ายต่อการส่งยานอวกาศขนาดใหญ่ขึ้นสู่วงโคจรของโลก พร้อมระบุว่า ทั้งสองประเทศอยู่ระหว่างหารือถึงแนวทางการขยายความร่วมมือดังกล่าวร่วมกัน และมาเลเซียพร้อมที่จะพัฒนาดาวเทียมร่วมกับรัสเซีย และจะใช้จรวดนำส่งของรัสเซียในการส่งดาวเทียมของมาเลเซียขึ้นสู่วงโคจร

นายกฯ มาเลเซียประเมินความต้องการพลังงานอาเซียนจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 60 ภายในปี 2583 นายกฯ อันวาร์ อิบราฮิม ของมาเลเซีย กล่าวปาฐกถาในงาน Energy Transition Conference 2026 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อ 4 มิ.ย.69 ว่า ความต้องการพลังงานของอาเซียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 60 ภายในปี 2583 จากปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญ ได้แก่ การขยายตัวของเขตเมืองอย่างรวดเร็ว การพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตขั้นสูง การลงทุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดยมาเลเซียจัดสรรงบประมาณลงทุนกว่า 43,000 ล้านริงกิต ระหว่างปี 2568-2570 เพื่อยกระดับและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงข่ายไฟฟ้าและบูรณาการ AI รองรับความต้องการพลังงานที่เพิ่มขึ้นจากการลงทุนศูนย์ข้อมูลและโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลในประเทศ

บทสรุป สถานการณ์ของมาเลเซียในห้วงเมษายน-มิถุนายนที่ผ่านมาพบว่า มาเลเซียต้องเผชิญความท้าทายและการปรับตัวเชิงยุทธศาสตร์ในหลายมิติ ทั้งด้านการเมืองภายในประเทศ ความมั่นคงชายแดน การเสริมสร้างขีดความสามารถทางทหาร การพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศ และความมั่นคงด้านพลังงาน โดยเฉพาะประเด็นความไม่แน่นอนทางการเมืองจากความสัมพันธ์ภายในพรรคร่วมรัฐบาล อาจส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเมืองและการเลือกตั้งทั่วไปในอนาคต นอกจากนี้

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ความมั่นคงที่สำคัญ

การจัดซื้ออุยทโธปกรณ์ทางเรือและขีปนาวุธเพิ่มเติม ตลอดจนการแสวงหาความร่วมมือด้านอวกาศกับรัสเซีย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของมาเลเซียในการพัฒนาขีดความสามารถด้านการป้องกันประเทศและเทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อรองรับการแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ที่ทวีความเข้มข้นขึ้น แนวโน้มดังกล่าวบ่งชี้ว่ามาเลเซียกำลังดำเนินยุทธศาสตร์ควบคู่กันระหว่างการรักษาเสถียรภาพภายในประเทศ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ และการยกระดับบทบาทของตนในภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจของอาเซียน ซึ่งอาจส่งผลต่อไทยในด้านความร่วมมือชายแดน การแข่งขันด้านการลงทุนดิจิทัลและพลังงาน รวมถึงการรักษาดุลยภาพทางยุทธศาสตร์ท่ามกลางการแข่งขันของมหาอำนาจที่เพิ่มสูงขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.5 เวียดนาม

สรุปสถานการณ์เวียดนาม

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ ร.ต. สิทธิชัย สุขคะตะ

สถานการณ์ของเวียดนาม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย.-มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

สถานการณ์ทางการเมือง นายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เข้าเยี่ยมคารวะนายโต เลิม (H.E. Mr. To Lam) เลขาธิการใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและประธานาธิบดีเวียดนาม เพื่อสานต่อความร่วมมือและติดตามผลการหารือระหว่างกัน ภายหลังการเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการของประธานาธิบดีเวียดนาม โดยมีสาระสำคัญดังนี้ 1. ไทยเน้นย้ำความสำเร็จของการเยือนและความสัมพันธ์อันใกล้ชิดของผู้นำทั้งสองประเทศ 2. เร่งขับเคลื่อนความร่วมมือทวิภาคีและเป้าหมายการค้าร่วมกัน 3. เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงและการบังคับใช้กฎหมาย 4. ดูแลและส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนไทยในเวียดนาม และ 5. สานต่อสัญลักษณ์แห่งมิตรภาพไทย–เวียดนาม

สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เวียดนามตั้งเป้าดึงดูดการลงทุนเพิ่มเติมจากประเทศพัฒนาแล้ว พร้อมทั้งดึงดูดบริษัทเทคโนโลยีชั้นนำระดับโลกให้เข้ามาลงทุนและดำเนินธุรกิจในประเทศ ตามมติล่าสุดของกรมการเมืองแห่งคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม โดยมติดังกล่าวระบุว่า ภาคธุรกิจที่ได้รับเงินลงทุนจากต่างประเทศถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจเวียดนาม พร้อมตั้งเป้าหมายว่า ภายในปี 2573 ประมาณ 75% ของเงินลงทุนจากต่างประเทศจะต้องมาจากประเทศพัฒนาแล้วที่มีจุดแข็งด้านเทคโนโลยี เงินทุน และระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย เวียดนามยังตั้งเป้าก้าวขึ้นเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางชั้นนำของอาเซียนสำหรับโครงการลงทุนจากต่างประเทศที่มีคุณภาพสูงภายในปี 2573 ผ่านการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การยกระดับศักยภาพด้านนวัตกรรม และการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการภาครัฐ

แนวโน้มและผลกระทบ เวียดนามกำลังเร่งยกระดับความสัมพันธ์ทางการเมืองกับไทยควบคู่กับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดึงดูดการลงทุนคุณภาพสูงและอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและเสริมบทบาทของเวียดนามในฐานะศูนย์กลางการผลิตและนวัตกรรมของอาเซียนในระยะยาว สำหรับไทย แม้ความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน และความมั่นคงกับเวียดนามจะมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น แต่ไทยจะเผชิญการแข่งขันที่สูงขึ้นในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ดิจิทัล และการผลิตมูลค่าสูง ดังนั้น ไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ โครงสร้างพื้นฐานด้านนวัตกรรม และกำลังคนทักษะสูง เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันและใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับเวียดนามให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.6 ฟิลิปปินส์

สรุปสถานการณ์ฟิลิปปินส์

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์ และ น.ต.หญิง ศิวลีย์ สิริโรจน์บริรักษ์

สถานการณ์ของฟิลิปปินส์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงภายในประเทศในห้วงเดือน เม.ย.-มิ.ย. 69 มีประเด็นความเคลื่อนไหวสำคัญ สรุปได้ดังนี้

การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 48 (48th ASEAN Summit) จัดขึ้นระหว่างวันที่ 7-9 พฤษภาคม 2569 ณ เมืองเซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ภายใต้แนวคิด (Theme) “ก้าวสู่อนาคตไปด้วยกัน” (Navigating Our Future, Together) โดยผู้นำอาเซียนได้พิจารณารับรองเอกสารสำคัญ 3 ฉบับ ภายใต้เสาประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ได้แก่ (1) พิธีสารเซบูว่าด้วยการแก้ไขกฎบัตรอาเซียน เพื่อเพิ่มติมอร์-เลสเต เป็นสมาชิกอาเซียน (2) ปฏิญญาผู้นำอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือทางทะเล เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ ทางทะเลระดับภูมิภาคผ่านโครงการริเริ่มต่าง ๆ เช่น การผลักดันการประชุมหน่วยยามฝั่งอาเซียน (ASEAN Coast Guard Forum: ACF) เป็นกรอบความร่วมมือที่เป็นทางการของอาเซียน และข้อเสนอการจัดตั้งศูนย์ทางทะเลอาเซียน (ASEAN Maritime Centre) ที่ฟิลิปปินส์ และ (3) แถลงการณ์ผู้นำอาเซียนว่าด้วยการตอบสนองต่อวิกฤตการณ์ในตะวันออกกลาง โดยการประชุมสุดยอดอาเซียนในครั้งนี้ ถือเป็นปีแรกของการเริ่มดำเนินการตาม “วิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน 2045” (ASEAN Community Vision 2045) ซึ่งถือเป็นวิสัยทัศน์ระยะยาวของอาเซียน

การเข้าร่วม IISS Shangri-La Dialogue 2026 ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ 29-31 พฤษภาคม 2569 โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมฟิลิปปินส์ ได้รับเชิญให้เป็นผู้บรรยาย ใน Sixth-plenary Session หัวข้อ Evolving Security Partnerships in a Fragmented World โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

“ปีนี้ถือเป็นโอกาสแห่งการครบรอบ 10 ปีคำตัดสินของ

ศาลประจำอนุญาโตตุลาการ (Permanent Court of Arbitration: PCA) ซึ่งคำตัดสินครั้งประวัติศาสตร์นี้ได้ยืนยันถึงหลักการพื้นฐานที่ว่า ***สิทธิ์เรียกร้องทางทะเลนั้นไม่ได้มาจากสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์*** แต่อย่างใด หากแต่มาจากกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (UNCLOS)"

"ฟิลิปปินส์จะยังคงร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายร่วมกันในการปกป้องสิทธิ์และผลประโยชน์ภายใต้ UNCLOS ผ่านการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางทะเลกับพันธมิตรต่าง ๆ เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ และสหรัฐฯ ทั้งนี้ ฟิลิปปินส์ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ***ไม่มีประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศใดที่กล่าวว่า กิจกรรมความร่วมมือทางทะเลเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค"***

"และจนถึงทุกวันนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีน (PRC) ยังคงเพิกเฉยต่อคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการปี 2016 ดังนั้น จึงขอย้ำอีกครั้งว่า การปฏิเสธที่จะเข้าร่วมในกระบวนการพิจารณาตามผนวก 7 (Annex VII) ภายใต้ UNCLOS โดยภาคีที่ได้ให้สัตยาบันแก่ UNCLOS แล้วนั้น ไม่ได้ทำให้ภาคีดังกล่าวพ้นจากความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามคำพิพากษาของคณะอนุญาโตตุลาการ"

"การปฏิเสธที่จะเข้าร่วม และการปฏิเสธอำนาจศาล รวมถึงคำตัดสิน ถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ แทนที่จะเกียรติต่อพันธกรณีของตนภายใต้ UNCLOS สาธารณรัฐประชาชนจีนกลับเรียกร้องให้ฟิลิปปินส์ "กลับสู่เส้นทางแห่งการเจรจา" สิ่งนี้สะท้อนถึงสิ่งที่ Vijay Gokhale อดีตปลัดกระทรวงการต่างประเทศอินเดีย ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง "China Wars" ว่าเป็น "กลยุทธ์คุยไปยึดไป" (Talk and take strategy) โดยในบริบทของทะเลจีนใต้นั้น ผู้เขียนได้ระบุไว้ว่า ***"การทูตช่วยสร้างภาพลักษณ์ของการยับยั้งชั่งใจ และความมุ่งมั่นต่อการเจรจาอย่างสันติ แม้ในขณะที่ความจริงในพื้นที่กำลังถูกเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง"*** การเข้าร่วมการประชุมดังกล่าวถือเป็นการแสดงจุดยืนที่แข็งกร้าวของฟิลิปปินส์ในการปกป้องอธิปไตยทางทะเล รวมถึงทะเลจีนใต้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมฟิลิปปินส์ถูกจีนคว่ำบาตร กรณีกล่าวละเมิดสิทธิและผลประโยชน์ของจีนอย่างต่อเนื่อง เมื่อ 11 มิถุนายน 2569 นายหลิน เจี้ยน โฆษกกระทรวงการต่างประเทศของจีน ประกาศมาตรการคว่ำบาตรนาย Gilberto Teodoro Jr. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมฟิลิปปินส์ จากกรณีกล่าวถ้อยคำที่ละเมิดสิทธิและผลประโยชน์อันชอบธรรมของจีน ตลอดจนทำลายความสัมพันธ์จีน-ฟิลิปปินส์อย่างต่อเนื่อง โดยมาตรการคว่ำบาตร ประกอบด้วย การห้ามนาย Gilberto รวมถึงคู่สมรสและบุตร เดินทางเข้าจีน ฮ่องกง และมาเก๊า อีกทั้งห้ามหน่วยงานและบุคคลในจีนดำเนินธุรกรรม ความร่วมมือ และกิจกรรมอื่น ๆ กับบุคคลดังกล่าว

ทั้งนี้ โฆษกกระทรวงการต่างประเทศของฟิลิปปินส์ ได้มีท่าทีต่อกรณีดังกล่าวว่า "แม้ว่าการใช้มาตรการคว่ำบาตรจะเป็นสิทธิอธิปไตยของจีน แต่ฟิลิปปินส์มองว่าเป็นการกระทำที่ไม่เป็นมิตร ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ทวิภาคีซับซ้อนยิ่งขึ้น" และยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า "มาตรการดังกล่าวไม่ได้ส่งเสริมการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ไม่ได้ส่งเสริมการจัดการความแตกต่างอย่างมีความรับผิดชอบ และไม่ได้ส่งเสริมการสร้างเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมทางทะเลอย่างสร้างสรรค์ระหว่างสองประเทศ"

มุมมองต่อสถานการณ์การเมืองและความมั่นคงของฟิลิปปินส์ในห้วงดังกล่าว

จากสถานการณ์ข้างต้น แม้ไทยจะไม่ได้เป็นประเทศผู้อ้างสิทธิ์ในทะเลจีนใต้โดยตรง แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่า "ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้" ยังคงเป็นประเด็นที่กระทบต่ออาเซียนและไทยท่ามกลางโลกที่แบ่งขั้ว (Fragmented World) ดังนี้

1. การแข่งขันของชาติมหาอำนาจในภูมิภาคที่เข้มข้นขึ้น จากกรณีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมฟิลิปปินส์ถูกจีนคว่ำบาตรนั้น มีแนวโน้มว่า การแข่งขันของชาติมหาอำนาจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พร้อมใช้มาตรการทางการเมืองและการทูตตอบโต้เจ้าหน้าที่ระดับสูงของประเทศที่วิพากษ์วิจารณ์ประเทศของตนอย่างเปิดเผย จึงมีแนวโน้มว่าข้อพิพาทในทะเลจีนใต้อาจกำลังก้าวจากการเผชิญหน้าทางทะเลไปสู่การเผชิญหน้าทางการเมืองและการทูตที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และอาจผลักดันให้ฟิลิปปินส์กระชับความร่วมมือด้านความมั่นคงกับสหรัฐฯ และพันธมิตรอื่น ๆ มากขึ้น ขณะที่จีนก็อาจเพิ่มบทบาททางการทูตและการทหารในภูมิภาค

2. การบั่นทอนความมั่นคงในทะเลจีนใต้ หนึ่งในความมุ่งหวังของชาติสมาชิกอาเซียนต่อประเด็นทะเลจีนใต้ คือ การได้ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (the Code of Conduct in the South China Sea: COC) ซึ่งความตึงเครียดระหว่างจีนกับฟิลิปปินส์ อาจทำให้จุดยืนของประเทศสมาชิกอาเซียนแตกต่างกันมากขึ้น โดยเฉพาะระหว่างประเทศที่มีข้อพิพาททางทะเลกับจีน เช่น ฟิลิปปินส์และเวียดนาม กับประเทศที่เน้นความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับจีน เป็นต้น

บทสรุป จากสถานการณ์การเมืองและความมั่นคงของฟิลิปปินส์ข้างต้น อาจสะท้อนว่าประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงไทย ต้องดำเนินนโยบายอย่างรอบคอบมากขึ้นในการแสดงจุดยืนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเปราะบางในภูมิภาค พร้อมทั้งการคงไว้ซึ่งอำนาจตัดสินใจทางยุทธศาสตร์ (Strategic Autonomy) และความคล่องตัวในการป้องกันประเทศ ดังนั้นการรักษาความเป็นกลางเชิงสร้างสรรค์ (Constructive Neutrality) การสนับสนุนกลไกอาเซียนในการจัดการข้อพิพาท โดยเฉพาะประเด็นข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ และการผลักดันการจัดทำแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct: COC) ตลอดจนการเป็น "สะพานเชื่อม" (Bridge-builder) ที่มุ่งเน้นความร่วมมือที่เป็นมิตรกับทุกฝ่าย และการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อผลักดันสันติภาพทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินต่อไป ดังที่ประเทศไทยได้รับคำชมอย่างเป็นทางการ และได้รับการยกย่องว่ามีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวเชื่อมและริเริ่มการเจรจาเพื่อนำไปสู่ความร่วมมืออันดี ในฐานะผู้ประสานงานหลักด้านสันติภาพ ท่ามกลางสถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์โลกที่กำลังท้าทายในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 48 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติงานที่สำคัญของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ

1. การประชุมประจำปีทางวิชาการเครือข่ายหน่วยงานด้านความมั่นคงแห่งอาเซียน (Track II Network of ASEAN Defence and Security Institutions (NADI) Annual General Meeting) เรื่อง "การทำแผนที่เครือข่ายอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ: การเสริมสร้างพลังร่วมระดับภูมิภาคและความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทาน (Mapping Defense Industrial Networks: Ensuring Regional Synergy and Secure Supply) และการประชุมหารืออย่างไม่เป็นทางการ (NADI Retreat) เรื่อง "การเสริมสร้างความไว้วางใจเชิงยุทธศาสตร์และความเป็นหุ้นส่วนที่มีความยืดหยุ่นในภูมิภาค (Strengthening Strategic Trust and Resilient Partnerships in the Region) ระหว่างวันที่ 20-24 เม.ย. 69 ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ โดยมี พล.อ.ต. ไชยา ออกแดง ผอ.ศศย.สปท. และคณะฯ เข้าร่วมประชุมฯ ทั้งนี้ ในการประชุมช่วงที่ 2 พล.อ.ต. ไชยา ออกแดง ผอ.ศศย.สปท. และ น.อ.ชูศักดิ์ เกษตรวิทย์. ผอ.กภศ.ศศย.สปท. ได้นำเสนอ เรื่อง "ความพยายามเชิงปฏิบัติในเครือข่ายอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ" (Practical Efforts in Defense Industrial Networks)

2. การอบรมโครงการการพัฒนาผู้นำทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงสำหรับผู้บริหารระดับสูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ในหัวข้อ "การป้องกันประเทศและความยืดหยุ่นเชิงยุทธศาสตร์ในยุคแห่งความไม่แน่นอน" (Defense and Strategic Resilience in the Era of Uncertainty) ระหว่างวันที่ 15-19 มิ.ย. 69 ณ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์กองทัพไทย เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา จ.ชลบุรี โดยมี พล.ท.รวินทร์ เจริญชัย เสธ.สปท. เป็นประธาน และ พล.อ.ต.ไชยา ออกแดง ผอ.ศศย.สปท. ให้การต้อนรับ ในการอบรมฯ มีกิจกรรมประกอบด้วย 1. การกล่าวปาฐกถา ได้แก่ (1) "มุมมองของสหรัฐฯ ที่มีต่อภูมิทัศน์ความมั่นคงของโลก" (US Perspective on the Global Security Landscape) โดย Dr. Lukas Filler, Professor, Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies (DKI APCSS) (2) "การป้องกันประเทศและความมั่นคงในยุคแห่งความไม่แน่นอน" (Defense and Security in the Era of Uncertainty) โดย ดร.ดามพ์ สุคนธทรัพย์ กรรมการที่ปรึกษา สถาบันนโยบายยุทธศาสตร์ 2. การบรรยาย ได้แก่ (1) "ความท้าทายด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ของอาเซียน" (New ASEAN Security Challenges) โดยคุณกวี จงกิจถาวร นักวิจัยอาวุโส สถาบันการศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2) "การมองการณ์ไกลเชิงยุทธศาสตร์และการคิดเชิงอนาคต" (Strategic Foresight and Futures Thinking in Complex Security Environments) โดย Dr. Virginia Bacay Watson, Professor, Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies (DKI APCSS) (3) "ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ" (Economic Security) โดย Dr. Srini Sitaraman, Professor, Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies (DKI APCSS) (4) "ระบบเฝ้าระวังด้วยปัญญาประดิษฐ์" (AI Sentinel) และ "เทคโนโลยีควอนตัม" (Quantum Technology) โดย Dr. Lukas Filler, Professor, Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies (DKI APCSS) (5) "ความร่วมมือและความท้าทายของฐานอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก: มุมมองของสหรัฐฯ" (Defense Industrial Base Cooperation and Challenges in the Indo-Pacific: US Perspective) โดย Lieutenant Colonel Joel Johnson, Bilateral Affairs Officer, Joint United States Military Advisory Group Thailand (JUSMAGTHAI) และ Major Patrick Moran, US Marine Corps Fellow, Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies (DKI APCSS) (6) "ความร่วมมือและความท้าทายของฐานอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก: มุมมองของไทย" (Defense Industrial Base Cooperation and Challenges in the Indo-Pacific: Thai Perspective) โดย น.อ.ดร.ชำนาญ ขุมทรัพย์ ผอ.ฝ่ายพัฒนากำลังคนด้านเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ สปท. 3. การสัมมนากลุ่ม และการนำเสนอผลการสัมมนากลุ่ม

วิสัยทัศน์ ศศย. (Vision)

“เป็นหน่วยงานที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศในการศึกษาวิจัย
และให้ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
และการป้องกันประเทศ (Think Tank) ให้เป็นที่ยอมรับของกองทัพ
หน่วยงานด้านความมั่นคง และประชาชน ภายใน ปี พ.ศ.2570”

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงรัชดาภิเษก เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 02-275-5715 www.sscthailand.org